

ROK XXVI / Nr 2(93) 2019

CZASOPISMO

Federacji
Organizacji Polskich
na Ukrainie

NASZE DROGI

Nowy Prezydent
Ukrainy

Rok Powstań
Śląskich 2019

Uczestnicy XXII Forum Polonijnego w Toruniu

Przed siedzibą Wyższej Szkoły Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu przy pomniku Ojca Świętego Jana Pawła II

NASZE DROGI

Czasopismo Federacji Organizacji Polskich na Ukrainie

ROK XXVI

SPIS TREŚCI

kwiecień–czerwiec 2019

Nowy Prezydent Ukrainy.....	2
Bartosz Cichocki – nowy ambasador Polski na Ukrainie.....	6
Posiedzenie Polonijnej Rady Konsultacyjnej przy Marszałku Senatu.....	7
Stanowisko PRK przy Marszałku Senatu IX kadencji.....	8
Rok Powstań Śląskich 2019.....	11
Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej.....	14
Uchwała Sejmu RP w sprawie ustanowienia roku 2020 Rokiem Leopolda Tyrmanda.....	14
Rozszerzenie Karty Polaka na wszystkie kraje świata.....	15
Nagroda dla naszych Rodaków.....	17
Tegoroczny Dzień Dziecka na Ukrainie.....	18
XV lat Polski w Unii Europejskiej.....	20
Uroczystości 75. Rocznicy bitwy pod Monte Cassino.....	21
Obchody 228. Rocznicy Konstytucji 3 Maja – Lwów, Kowel, Sumy.....	32
XX lat Domu Polskiego w Żytomierzu.....	40
... do miasta, do którego nie wrócę.....	42
VI Ogólnoukraińskie Dyktando Języka Polskiego.....	44
II etap Triatlonu intelektualnego za nami.....	47
Anna Walentynowicz.....	49
Wieczór muzyki klasycznej.....	50
Obchody Bożego Ciała w Sidorowie.....	51
Cóż wart jest żywot bez pamięci i przyjaciół.....	53
Boski Gniatkowski.....	58
„Srebrne koło” Igora Chomy.....	61
Barbara Szumska – lwowianka z urodzenia, krakowianka z wyboru.....	63

Okładka 1 str.– Rok Powstań Śląskich. **2 str.** – XXII Forum Polonijny w Toruniu. **3 str.** – Dzień Dziecka we Lwowie. **4 str.** – Lwowski kabaret artystyczny „Czwarta Rano” – „Dziewczyna i Generał”.

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

Działanie jest współfinansowane w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą za pośrednictwem Fundacji „Wolność i Demokracja”

Redaktor naczelna *Teresa Dutkiewicz*
Redaktor techniczny *Igor Staruńko*
Korekta *Maria Iwanowa*

Współpraca: *Elżbieta Korowiecka, Krystyna Angielska, Maria Iwanowa, Wiesław Pisarski, Włodzimierz Kuczyński, Aleksy Samochwałow, Roksolana Gryszko, Piotr Fryz, Katarzyna Brykowicz*

Zdjęcia: archiwalne, *Teresa Dutkiewicz, Marian Frużyński, Konstany Czawaga, Grzegorz Jakubowski*

Adres redakcji: 7905 Lwów, a/c 6651
e-mail: czasopismo.nd@gmail.com
www.naszedrogi.com.ua

Do użytku wewnętrznego na prawach rękopisu

Drodzy Czytelnicy!

Zachęcamy do nadsyłania korespondencji z życia Waszego środowiska oraz materiałów o tematyce dotyczącej historii Waszego regionu

Treść materiałów drukowanych w Czasopiśmie nie zawsze odpowiada poglądom redakcji
Redakcja zastrzega sobie prawo do skrótów oraz zmiany tytułów otrzymywanych tekstów, zachowując styl wypowiedzi autorów

Nowy Prezydent Ukrainy

W drugiej turze wyborów prezydenckich na Ukrainie 21 kwietnia br. zwyciężył Wołodymyr Zelenśki, uzyskując 73,25% głosów, pokonując dotychczasowego prezydenta Petra Poroszenkę, który uzyskał około 25% głosów.

20 maja w auli Rady Najwyższej Wołodymyr Zelenśki, trzymając rękę na Konstytucji Ukrainy i Ewangelii, złożył przysięgę narodowi ukraińskiemu. Przewodnicząca Sądu Konstytucyjnego Natalia Szapała przekazała prezydentowi symbole władzy prezydenckiej – sztandar prezydenta Ukrainy, znak prezydenta Ukrainy, pieczęć herbową Ukrainy oraz buławę prezydenta Ukrainy.

Następnie Wołodymyr Zelenśki wygłosił inauguracyjne przemówienie.

Дорогі українці!

Після моєї перемоги на виборах мій шестирічний син сказав: «Та! По телевізору кажуть, що «Зеленський – Президент...» Виходить, що... я... теж Президент?!»

І тоді це прозвучало як жарт, але згодом я зрозумів, що насправді це істина.

Тому що кожен з нас Президент.

Не 73 відсотки, які за мене голосували, а всі 100 відсотків українців.

Це не моя, це наша спільна перемога. І це – наш спільний шанс. За який ми несемо спільну відповідальність.

І щойно – не тільки я складав присягу. Кожен з нас поклав руку на Конституцію і кожен з нас присягнув на вірність Україні.

Уявіть собі гучні заголовки: «Президент не платить податків», «Президент на підпитку промчав на червоне світло», «Президент потихеньку краде, бо «всі ж так роблять»».

Ви згодні, що це ганьба?

Ось що я маю на увазі, коли кажу, що кожен з нас – Президент. Відсьогодні кожен з нас несе відповідальність за країну, яку ми залишимо своїм дітям. Кожен з нас, на своєму місці, зможе зробити все для розквіту України.

Європейська країна починається з кожного. Ми обрали шлях до Європи, але Європа – не десь там. Європа ось тут (у голові – ред.). І коли вона буде ось тут – тоді вона з'явиться і ось тут – у всій Україні.

І це – наша спільна мрія. Але у нас є і спільний біль. Кожен з нас загинув на Донбасі. Кожного дня ми втрачаємо кожного з нас. І кожен з нас – переселенець.

Ті, хто втратив власний дім... І ті, хто відчинив двері власного дому, розділивши біль. І кожен з нас – заробітчанин. Ті, хто не знайшов себе вдома, а знайшов заробіток на чужині... Ті, хто в боротьбі із бідністю змушений втрачати власну гідність.

Але ми все це подолаємо! Бо кожен з нас – українець. Ми всі українці: не існує більших чи менших, правильних чи неправильних. Від Ужгорода до Луганська. Від Чернігова до Сімферополя. У Львові, Харкові, Донецьку, у Дніпрі й в Одесі – ми українці.

І ми маємо бути єдині. Адже тільки тоді – ми сильні.

І сьогодні я звертаюсь до всіх українців у світі. Нас 65 мільйонів. Так, не дивуйтеся – нас 65 мільйонів. Тих, кого народила українська земля.

Українці в Європі та Азії, у Північній та Південній Америці, в Австралії і в Африці. Я звертаюсь до всіх українців на планеті! Ви нам дуже потрібні. Усім, хто готовий будувати нову, сильну та успішну Україну, я з радістю надаю українське громадянство. Ви повинні їхати в Україну не в гості, а додому.

Ми чекаємо на вас. Сувенірів з-за кордону не потрібно, привезіть, будь ласка, свої знання, досвід і ментальні цінності. Все це допоможе нам почати нову епоху.

Скептики скажуть: це фантастика. Це неможливо.

А може, це і є наша національна ідея? Об'єднавшись – зробити неможливе.

Всупереч усьому!

Згадайте збірну Ісландії з футболу на чемпіонаті Європи. Коли дантист, режисер, пілот, студент і прибиральник билися й захищали честь своєї країни. І зробили це, хоча ніхто не вірив.

І це наш шлях. Ми повинні стати ісландцями у футболі, ізраїльтянами – в обороні рідної землі, японцями – у технологіях, швейцарцями – в умінні щасливо жити одне з одним, незважаючи на будь-які розбіжності. І наше найперше завдання – припинення вогню на Донбасі.

Мене часто питали: а на що ви готові заради припинення вогню? Дивне запитання.

А на що готові ви заради життя близьких вам людей?

Можу запевнити – задля того, щоб наші герої більше не гинули, я готовий на все. І я точно не боюсь ухвалювати складні рішення, я готовий втрачати свою популярність, свої рейтинги, і якщо буде потрібно – я без вагань готовий втратити свою посаду, щоб тільки настав мир. Не втрачаючи наших територій.

Історія – несправедлива річ. Не ми почали цю війну. Але нам цю війну закінчувати.

І ми готові до діалогу. И я уверен, что прекрасным первым шагом для начала этого диалога, станет возвращение всех украинских пленных.

Наш наступний виклик – це повернення втрачених територій. Чесно кажучи, мені здається, що це формулювання не зовсім коректне. Бо неможливо втратити те, що й так наше. І Крим, і Донбас – це наша українська земля.

Де ми втратили найголовніше. Це – люди.

И сегодня мы должны возвращать их сознание. Вот что мы потеряли.

За эти годы власть не сделала ничего, чтобы они чувствовали себя украинцами. Знали – они не чужие, они наши, они украинцы. И пусть кто угодно раздает хоть по 10 паспортов, это ничего не изменит. Украинiec – это не в паспорте. Украинiec – это вот здесь.

І я точно це знаю. Знаю від бійців, які захищають Україну – наших героїв, і країномовних, и «русскоговорящих».

Там, на передовій, немає чвар і розбрату, там є сміливість і честь. І я хочу звернутися до наших захисників.

Не буває сильної армії там, де влада не поважає людей, які щодня віддають життя за країну. Я зроблю все, щоб ви відчували повагу. Це гідне, а головне, стабільне фінансове забезпечення, ваші житлові умови, законні відпустки після виконання бойових завдань, відпочинок для вас і ваших родин. Потрібно не розповідати про стандарти НАТО, а творити ці стандарти. Безумовно, окрім війни, є ще багато бід, які роблять українців нещасливими. Це шокуючі тарифи, принизливі зарплати і пенсії, болючі ціни, неіснуючі робочі місця. Це медицина, про покращення якої говорять здебільшого ті, хто ніколи не лежав з дитиною у звичайній лікарні. Це міфічні українські дороги, які будуються та ремонтуються тільки у чийсь бурхливій уяві.

Дозвольте мені процитувати одного американського актора, який став класним американським президентом: «Уряд не вирішує наших проблем. Уряд і є нашою проблемою».

І я не розумію наш уряд, який тільки розводить руками й каже: ми нічого не можемо зробити.

Неправда. Можете. Ви можете взяти аркуш, взяти ручку і звільнити свої місця для тих, хто буде думати про наступні покоління, а не про наступні вибори! Зробіть це. І люди оцінять. Якись у вас вибіркові оплески. Не всім подобається, що я кажу?

Дарма, бо це кажу не я, а народ України.

І моє обрання доводить – громадяни втомились від досвідчених, системних, надутих політиків, які за 28 років створили країну можливостей. Можливостей «відкатів», «потоків», «дерібанів». Ми збудуємо країну інших можливостей. Де всі рівні перед законом, де є чесні та прозорі правила гри. Одні для всіх.

А для цього до влади повинні прийти люди, які будуть служити народу. І я дуже хочу, щоб у ваших кабінетах не було моїх зображень. Бо Президент – не ікона, не ідол, Президент – це не портрет. Повісьте туди фотографії своїх дітей і перед кожним рішенням дивиться в очі їм. Я можу ще багато чого сказати, але українці хочуть не слів, а дій. Тож...

Шановні депутати!

Ви призначили інавгурацію у понеділок, у робочий день. Я бачу в цьому один плюс – це значить, ви готові працювати.

А тому прошу вас ухвалити:

1. Закон про скасування депутатської недоторканності.
2. Закон про кримінальну відповідальність за незаконне збагачення.
3. Багатостраждальний Виборчий кодекс і зробити відкриті списки.

А також. Прошу звільнити з посад:

1. Голову Служби Безпеки України.
2. Генерального Прокурора України.
3. Міністра оборони України.

Це геть не все, що ви можете зробити. Але для початку – достатньо. У вас буде два місяці. Ухваліть ці важливі закони та рішення. Повісьте усі медалі собі. Заробіть непогані бали на дострокові парламентські вибори.

Я розпускаю Верховну Раду України 8-го скликання.

Слава Україні!

І наостанок. Дорогий народে!

Протягом свого життя я намагався робити все, щоб українці усміхалися. Це була моя місія. Тепер я робитиму все, щоб українці принаймні більше не плакали.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda w depeszy skierowanej do Zelenskiego pogratulował powierzenia przez naród ukraiński stanowiska Prezydenta Ukrainy. „Wybór ten jest wyrazem oczekiwania społeczeństwa ukraińskiego na znaczne przyspieszenie działań władz państwowych w reformowaniu sfery politycznej i gospodarczej kraju oraz na zapewnienie bezpieczeństwa i stabilizacji na Ukrainie... Pragnę zapewnić Pana, że Polska jest gotowa do dalszej wszechstronnej pomocy Ukrainie w sferze bezpieczeństwa i reform państwowych. Może Pan liczyć na moje osobiste zaangażowanie w tej sprawie. Nasze państwa, zważając na łączące je relacje, powinny być przykładem partnerstwa w regionie, umacniania przyjaznych stosunków i kształtowania wzajemnej zgodności.

Polacy zawsze i z życzliwością obserwowali demokratyczne i proeuropejskie przemiany w Ukrainie. Wierzę głęboko, że Pana kadencja przyniesie pozytywny przełom.”

Prezydent Duda zaprosił prezydenta Zelenskiego do złożenia wizyty w Polsce.

Bartosz Cichocki – nowy ambasador Polski na Ukrainie

Bartosz Cichocki to absolwent Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego. Od lat specjalizuje się w problematyce wschodniej.

Doświadczenie zawodowe zdobywał w Ośrodku KARTA, Ośrodku Studiów Wschodnich im. Marka Karpia jako analityk polityki regionalnej Rosji, w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych jako koordynator programu Rosja-Eurazja, a także w Biurze Bezpieczeństwa Narodowego jako specjalista ds. polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Rosji, a następnie jako naczelnik wydziału spraw międzynarodowych.

W latach 2015–2016 Bartosz Cichocki pracował w ambasadzie RP w Moskwie, gdzie odpowiadał za stosunki dwustronne i kontakty prasowe. Po powrocie do kraju pełnił funkcję doradcy Szefa Agencji Wywiadu.

Od maja 2017 r. Bartosz Cichocki był podsekretarzem stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych odpowiedzialnym za politykę bezpieczeństwa, politykę wschodnią i amerykańską.

Rekomendując jego kandydaturę na posiedzeniu komisji, minister Czaputowicz przekonywał, że w czasie pełnienia funkcji wiceszefa polskiej dyplomacji Cichocki odegrał istotną rolę w zabiegach o odblokowanie dialogu historycznego z Ukrainą oraz w koordynacji wsparcia gospodarczego, obronnego i humanitarnego dla tego kraju.

(Źródło: PAP <http://www.tvn24.pl>)

WKonsulacie Generalnym RP we Lwowie w dniu 8 kwietnia br. odbyło się spotkanie Ambasadora Bartosza Cichockiego z przedstawicielami polskich organizacji, stowarzyszeń i lwowskich mediów.

Bartosz Cichocki zapewnił obecnych: *„Przyjeżdżam, żeby się państwu przedstawić, żeby państwo nie mieli wątpliwości, że w Kijowie działa placówka, która jest waszą placówką. Czuję się waszym ambasadorem. Zamierzam sprawować swoją funkcję poprzez Konsulat Generalny w ścisłej współpracy z organizacjami polskimi ze Lwowa. (...)*

Deklaruję ze swojej strony chęć i determinację, żeby państwa wspierać. Polacy są częścią współczesnego państwa ukraińskiego, polskie dziedzictwo jest częścią dziedzictwa ukraińskiego. Mamy tu swoje miejsce, mamy też prawo do swojego głosu oraz do uczestniczenia na tych samych prawach, co inni, w budowie państwa ukraińskiego. (...)

Polskość jest tak zrosnięta z dziedzictwem ukraińskim, że trudno sobie wyobrazić, by jakkolwiek dyplomata pracujący na Ukrainie, czy to w Kijowie, czy w Charkowie, Łucku, Odessie, Lwowie nie czuł się odpowiedzialny za wsparcie kultury polskiej oraz materialnego i niematerialnego dziedzictwa polskiego, polskich stowarzyszeń. To będzie ważny element mojej misji”.

Inf. wł.

Posiedzenie Polonijnej Rady Konsultacyjnej przy Marszałku Senatu

30 kwietnia br. odbyło się 6. posiedzenie Polonijnej Rady Konsultacyjnej przy Marszałku Senatu, poświęcone roli i znaczeniu Polonii i Polaków za granicą w kształtowaniu świadomości historycznej i tożsamości narodowej, a także nowelizowanej obecnie Karcie Polaka.

Jak mówił podczas obrad marszałek Stanisław Karczewski, zmienia się Polonia, zmienia się Polska i muszą się też zmieniać akcenty we współpracy między Polonią i Polską. Zaznaczył jednak, że najważniejsze pozostaje: utrzymanie związku naszych rodaków za granicą z macierzą, podtrzymywanie ich tożsamości narodowej.

Marszałek Senatu wyraził zadowolenie, że coraz więcej organizacji i stowarzyszeń w naszym kraju zajmuje się sprawami Polonii. Świadczy to, jego zdaniem, o zainteresowaniu sprawami Polonii i Polaków za granicą. Jak podkreślił, współpraca z nimi jest zdywersyfikowana. Oprócz Senatu zajmują się nią m.in. Ministerstwo Edukacji Narodowej i Ministerstwo Spraw Zagranicznych. W ocenie marszałka Stanisława Karczewskiego dyskusja na posiedzeniu Rady pokazała, że jest wiele spraw i problemów, które zajmują Polaków żyjących poza krajem, dotyczących zarówno kwestii fundamentalnych, jak i szczegółowych. Dlatego Senat wsłuchuje się uważnie w głosy członków Polonijnej Rady Konsultacyjnej, analizuje ich opinie, aby dostosować politykę państwa do potrzeb Polonii i Polaków za granicą.

Podczas debaty członkowie Polonijnej Rady Konsultacyjnej wskazywali, że obrona dobrego imienia Polski i Polaków powinna być jednym z najważniejszych zadań organizacji polonijnych i polskich poza granicami. Jak podkreślano, aby bronić dobrego imienia, potrzebne są argumenty, a do tego niezbędna jest znajomość historii Polski i świadomość narodowa. Proponowano także położenie jeszcze większego nacisku na edukację polonijną. Prezydent Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych Tadeusz Pilat zwrócił uwagę na to, że ciągle jesteśmy w defensywie. Obrona jest z pewnością potrzebna, ale sukces zapewni jedynie połączenie sił i znacznych środków.

O nowelizacji ustawy – Karta Polaka mówił wiceprzewodniczący Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą senator Artur Warzocha. Podkreślił, że

uprawnienia, które naszym rodakom zza wschodniej granicy dała Karta Polaka, dzięki jej nowelizacji zostaną rozszerzone na cały świat. Jak podkreślił senator, Karta Polaka oprócz realnych korzyści dla jej posiadaczy ma wymiar symboliczny, ponieważ potwierdza przynależność do narodu polskiego.

O tym wymiarze mówiła też Andżelika Borys, prezes Związku Polaków na Białorusi. Podkreśliła, że dzięki Kartce Polaka możliwe stało się zachowanie polskiej tożsamości przez Polaków na Białorusi. *„Dzięki temu powstały szkoły komercyjne i społeczne, przetrwała nauka języka polskiego”* – powiedziała. Dodała, że Karta Polaka nie może być tylko paszportem do Polski. Jej posiadacze muszą się wykazać znajomością języka polskiego i kultury. Apelowwała o utrzymanie kryteriów jej przyznawania. Prezydent EUWP, Tadeusz Pilat zwrócił uwagę na to, że dzisiejszy zasięg i znaczenie Karty Polaka, to efekt wieloletnich działań, które rozpoczęła 20 lat temu senator Janina Sagatowska. Senator Artur Warzocha wskazywał, że Polacy w Ameryce Południowej, gdzie najmłodsze pokolenie Polonii bardzo słabo lub wcale nie mówi po polsku, czują się jednak związani z Polską.

Podczas posiedzenia Polonijnej Rady Konsultacyjnej dyrektor Biura Polonijnego Kancelarii Senatu Grzegorz Seroczyński zaprezentował informację o ofertach złożonych w 2018 r. na realizację zadania publicznego w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą w 2019 r.

Senat.pl

Stanowisko Polonijnej Rady Konsultacyjnej przy Marszałku Senatu IX Kadencji 30 kwietnia 2019 roku

1. Członkowie Polonijnej Rady Konsultacyjnej apelują o wspieranie przez władze Rzeczypospolitej Polskiej stanowczych działań na rzecz dobrego imienia Polski na świecie, zauważając przy tym, że Polonia i Polacy za granicą także pozostają odpowiedzialni za wyżej wspomniane działania.
2. Członkowie Polonijnej Rady Konsultacyjnej dostrzegają potrzebę wypracowania wspólnej długoterminowej polityki historycznej państwa polskiego i Polonii oraz określenie w niej strategicznej roli Polonii i Polaków za granicą, tak by w pełni wykorzystać ich potencjał.
3. Członkowie Polonijnej Rady Konsultacyjnej proponują, by w agendzie debaty publicznej, a zwłaszcza w porządku obrad polskiego parlamentu, znalazła się sprawa niedopuszczalnych ze względów historycznych i moralnych sformułowań stosowanych w mediach obcojęzycznych.
4. Członkowie Polonijnej Rady Konsultacyjnej zwracają uwagę, że do obrony dobrego imienia Polski potrzebne są rzeczowe argumenty, a do ich wysuwania niezbędna jest znajomość historii Polski i świadomość narodowa. W związku z tym Członkowie Polonijnej Rady Konsultacyjnej postulują, by władze Rzeczypospolitej Polskiej nadal wspierały edukację polonijną ukierunkowaną na pogłębianie

- wiedzy historycznej dotyczącej postaci i wydarzeń o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.
5. W opinii Członków Polonijnej Rady Konsultacyjnej materiały edukacyjne związane z kreowaniem wizerunku Polski powinny ukazywać się zarówno w języku polskim, jak i w tłumaczeniu na języki krajów zamieszkania Polonii i Polaków za granicą.
 6. Członkowie Polonijnej Rady Konsultacyjnej zwracają uwagę, że działalność organizacji polonijnych powinna być prowadzona w duchu wartości chrześcijańskich, a obrona dobrego imienia Polski pozostaje jednym z głównych celów aktywności tych organizacji, tak by podmioty te mogły pełnić rolę solidnego, niezawodnego partnera, strażnika prawdy historycznej, wytrwale wspierającego wysiłki obecnych władz w zmaganiach z fałszowaniem historii.
 7. Członkowie Polonijnej Rady Konsultacyjnej apelują, by działania władz Rzeczypospolitej Polskiej na rzecz dobrego imienia Polski na świecie uwzględniały młodą niezrzeszoną Polonię, która podejmuje inicjatywy wspólnotowe przede wszystkim za pośrednictwem mediów społecznościach.
 8. Członkowie Polonijnej Rady Konsultacyjnej wyrażają wdzięczność władzom Rzeczypospolitej Polskiej za podjęcie działań legislacyjnych mających na celu rozszerzenie ustawy o Karcie Polaka na cały świat w taki sposób, aby jej przepisy objęły wszystkie osoby posiadające polskie pochodzenie oraz wszystkie środowiska polonijne. Jednocześnie Członkowie Polonijnej Rady Konsultacyjnej wyrażają opinię, że doświadczenia dziesięciu lat stosowania ustawy o Karcie Polaka wskazują, że stała się ona ważnym instrumentem pomagającym Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z Macierzą i narodowym dziedzictwem kulturowym. Karta Polaka przyczynia się także do pielęgnowania języka polskiego oraz ułatwia kultywowanie polskich tradycji i osiedlanie się osób polskiego pochodzenia w kraju.
 9. Członkowie Polonijnej Rady Konsultacyjnej apelują, by zachować dotychczasowe kryteria przyznawania Karty Polaka, a zwłaszcza te związane z weryfikacją znajomości języka polskiego i polskiej kultury.
 10. Członkowie Polonijnej Rady Konsultacyjnej zwracają się do władz Senatu Rzeczypospolitej Polskiej o wsparcie polonijnych przedsięwzięć związanych z 80. rocznicą wybuchu II wojny światowej, a mianowicie *Lekcji historii* w Toronto, która odbędzie się we wrześniu bieżącego roku z udziałem przedstawicieli Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Konsulatu Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Toronto oraz Instytutu Pamięci Narodowej, a także konferencji na Węgrzech poświęconej zaangażowaniu Polaków w czasie II wojny światowej w ratowanie na ziemiach węgierskich młodzieży i pozbawionych rodziców dzieci wyznania żydowskiego.
 11. Członkowie Polonijnej Rady Konsultacyjnej zwracają się do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej o wsparcie inicjatywy polegającej na utworzeniu Centralnego Archiwum i Biblioteki Polskiej w Brazylii, co pozwoli na zachowanie materialnych śladów kultury polskiej na kontynencie południowoamerykańskim.

Członkowie Polonijnej Rady Konsultacyjnej

*Maria Szonert-Binienda (USA), Emilia Chmielowa (Ukraina), Tomasz Machura (Wielka Brytania),
Anna Wawrzyszko (Niemcy), Halina Csúcs Lászlóné (Węgry)*

Stanisław Aloszko	– prezes Federacji Polonii Francuskiej
Andżelika Borys	– prezes Związku Polaków na Białorusi
Emilia Chmielowa	– prezes Federacji Organizacji Polskich na Ukrainie
Halina Csúcs Lászlóné	– Węgry
Jan Cytowski	– Kongres Polonii Kanadyjskiej
Adam Gajkowski	– prezes Federacji Organizacji Polonijnych w Nowej Południowej Walii (Australia)
Barbara Kukulska	– prezes Zjednoczenia Polskiego w Johannesburgu (Republika Południowej Afryki)
Tomasz Machura	– powiernik Zjednoczenia Polskiego w Wielkiej Brytanii
ks. Zdzisław Malczewski	– rektor Polskiej Misji Katolickiej w Brazylii
Tadeusz Pilat	– prezydent Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych (Szwecja)
Marek Rudnicki	– prezes Związku Lekarzy Polskich w Chicago (Stany Zjednoczone Ameryki)
Ewa Stasinowska	– prezes Klubu Gazety Polskiej w Amsterdamie (Holandia)
Maria Szonert-Binienda	– Stany Zjednoczone Ameryki
Aleksandra Ślusarek	– przewodnicząca Związku Repatriantów RP z Kazachstanu
Rita Tamašunienė	– poseł do litewskiego Sejmu, przewodnicząca klubu parlamentarnego AWPL-ZchR
Anna Wawrzyszko	– wiceprezes Związku Polaków w Niemczech „Rodło”

Rok Powstań Śląskich 2019

W ubiegłym roku (20 lipca) Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustanowił rok 2019 Rokiem Powstań Śląskich. W uchwale wyrażano wdzięczność za „wkład pokoleń ludu śląskiego w walkę o niepodległość RP”.

„Powstania Śląskie są niezwykle ważnymi wydarzeniami historii Śląska i historii Polski. Trzy Powstania Śląskie z lat 1919, 1920, 1921 niosą przesłanie dla przyszłych pokoleń. Powstańcza walka o powrót do Polski piastowskiego Górnego Śląska cechowała się wyjątkową konsekwencją i skutecznością. Mimo trwającego kilka wieków oddzielenia regionu od reszty ziem ojczystych i stosowania przez niemiecką administrację polityki germanizacyjnej polskość przetrwała. Było to głównie zasługą kobiet – matek śląskich, które z pokolenia na pokolenie przekazywały swoim dzieciom i wnukom znajomość języka polskiego, głównie poprzez modlitwę, tradycje i zwyczaje, a także uczyły swoje dzieci historii Polski. To one – matki śląskie wychowały polskich patriotów, którzy w godzinie próby nie zawahali się chwycić za broń i walczyć o to, aby Śląsk powrócił do Polski”.

Sto lat temu wybuchło I powstanie śląskie mające na celu przyłączenie Górnego Śląska do Polski. Później ludność musiała chwycić za broń jeszcze dwukrotnie, żeby zrealizować postawiony sobie cel. Teraz, w stulecie tych pamiętnych wydarzeń, zainaugurowano obchody wydarzeń, które rozegrały się w latach 1919, 1920 oraz 1921.

Podczas pierwszego w tym roku posiedzenia Sejmiku Województwa Śląskiego, przyjęto uchwałę w sprawie ustanowienia roku 2019 Rokiem Stulecia Wybuchu I Powstania Śląskiego.

W programie obchodów przewidziano wiele atrakcji. 100-lecie powstań śląskich zainaugurowano 18 marca w Katowicach.

Prezydent Andrzej Duda odwiedził dwa śląskie miasta – Mysłowice i Świętochłowice – ważne punkty na mapie historii Powstań Śląskich. Wizycie głowy państwa towarzyszył marszałek Jakub Chelstowski

Prezydent jako pierwszy odwiedził Mysłowice, gdzie złożył wiązanki kwiatów przed tablicą upamiętniającą Powstańców Śląskich z Mysłowic i okolic. To właśnie w Mysłowicach blisko sto lat temu doszło do wydarzeń, które dały impuls do wybuchu I Powstania Śląskiego. W trakcie spotkania z mieszkańcami na rynku prezydent zaapelował o przedłużenie obchodów stulecia odzyskania niepodległości do 2022 r., kiedy przypada setna rocznica powrotu Śląska do Polski. Do Sejmu trafił już prezydencki projekt nowelizacji ustawy w tej sprawie.

„(...) Z uwagi na fakt, że Górny Śląsk został przyłączony do Polski dopiero rok po zwycięskim III powstaniu śląskim, kiedy to 20 czerwca 1922 r. na jego teren wkroczyło Wojsko Polskie i od kiedy też datuje się tworzenie tam struktur państwowych Rzeczypospolitej, dla podkreślenia znaczenia historycznego momentu w procesie odradzania się Niepodległej, w którym Śląsk powrócił do macierzy, zasadne jest znowelizowanie obu ww. ustaw w zakresie ich ram czasowych. W związku z powyższym w projekcie ustawy

Fot. Grzegorz Jakubowski

Prezydent Andrzej Duda w Mysłowicach

wydłużono okres działania Komitetu Narodowych Obchodów Setnej Rocznicy Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej oraz okres nadawania „Medalu Stulecia Odzyskanej Niepodległości do 2022 r.” – napisano w uzasadnieniu.

Następnie Prezydent udał się do Świętochłowic, by na placu Słowiańskim oddać cześć bohaterom pod Pomnikiem Powstańca Śląskiego. Kolejną częścią programu odwiedzin było zwiedzanie Muzeum Powstań Śląskich, gdzie towarzyszył mu m.in. marszałek Jakub Chelstowski. Na placu przed muzeum prezydent spotkał się z mieszkańcami miasta.

„Śląsk się odradza, Górny Śląsk powstaje, staje się coraz piękniejszy i wierzę, że będzie to ta część Rzeczypospolitej, która będzie nie tylko kolebką pracowitych ludzi, przyzwyczajonych do najcięższej pracy, ale też, że będzie się dynamicznie rozwijała, będą tutaj kolejne inwestycje i przemysł tym razem nowoczesny, idący absolutnie z duchem czasu znajdzie się tutaj. Będzie miał tutaj swoje siedziby, a Śląsk będzie przykładem działalności przemysłowej, nie tylko nowoczesnej i innowacyjnej, ale także ekologicznej, z dbałością o środowisko naturalne” – mówił prezydent Andrzej Duda.

„Czuję ogromną satysfakcję, że w obchody setnej rocznicy I Powstania Śląskiego, jak i kolejnych, tak mocno włączył się Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. To dla nas bardzo ważne. W ubiegłym tygodniu wyruszyliśmy z delegacją mieszkańców regionu specjalnym pociągami do Warszawy, gdzie przekazaliśmy prezydentowi Andrzejowi Dudzie sztandar „Tobie, Polsko” jako symbol powstańczego czynu. Dziś głowa państwa odwiedza dwa ważne miasta na mapie Powstań Śląskich – Mysłowice i Świętochłowice – i ogłasza w nich, że do Sejmu trafił projekt ustawy o przedłużeniu obchodów 100.

rocznicy odzyskania przez Rzeczpospolitą niepodległości do 2022 r., kiedy przypada setna rocznica powrotu Śląska do Polski. Dla mnie, jako gospodarza regionu, to ważny sygnał, że dzięki działaniom prezydenta i naszym, jako władz województwa, staraniom temat Powstań Śląskich ma szansę przebić się do powszechnej świadomości w kraju” – podsumował marszałek Jakub Chelstowski.

Prezydent Andrzej Duda w Świętochłowicach

Koncerty, Bieg Powstańczy, olimpiada wiedzy o Górnym Śląsku, rozmaite wystawy, gra miejska o charakterze historycznym, zlot szkół noszących imię Powstańców, Wojciecha Korfańtego i innych bohaterów, a także widowisko historyczne „Powstania Śląskie”, czy rekonstrukcja wydarzeń w 100. rocznicę powstań śląskich i Plebiscytu, a nawet rekonstrukcja trzech scen z filmu K. Kutza „Sól ziemi czarnej” z udziałem żyjących braci Basistów i aktorów – to tylko niektóre z atrakcji, które zaplanowane są z okazji jubileuszu.

Poza różnymi uroczystościami pojawi się także możliwość przejażdżki tramwajem powstańczym, który będzie kursował po Śląsku i Zagłębiu od 14 do 24 sierpnia 2019 r. Jak informuje Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach, inauguracja przejazdu odbędzie się w Mysłowicach, gdzie 100 lat temu strajk w KWK Mysłowice był przyczynkiem do wybuchu I Powstania Śląskiego. Projekt zakończy się w Świętochłowicach-Lipinach, gdzie zostanie oddany po renowacji pomnik Powstańca Śląskiego.

Wg. stron internetowych

Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej

Święto Flagi przypada 2 maja. Tego dnia Polacy wspominają długą historię biało-czerwonych barw narodowych i z dumą eksponują flagi na zewnątrz.

Polskie barwy narodowe jako jedne z nielicznych w świecie mają pochodzenie heraldyczne. Wywodzą się z barw herbu Królestwa Polskiego i herbu Wielkiego Księstwa Litewskiego. W symbolice polskiej flagi biel pochodzi od bielej Orła, będącego godłem Polski i bielej Pogoni – rycerza galopującego na koniu, który jest godłem Litwy. Oba te godła znajdują się na czerwonych tarczach herbowych. Na faldzie biel znalazła się u góry, a czerwień na dole, ponieważ w polskiej heraldyce ważniejszy jest kolor godła niż tła.

Barwy biała i czerwona zostały po raz pierwszy uznane za narodowe 3 maja 1792 r., w pierwszą rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Formalnie zostały one przyjęte jako kolory państwa polskiego przez Sejm Królestwa polskiego w 1831 roku podczas powstania listopadowego. Po odzyskaniu niepodległości wygląd polskiej flagi zatwierdził Sejm Ustawodawczy 1 sierpnia 1919 roku.

Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej jako święto obchodzony jest od 2004 r.

Biuro Rzecznika Prasowego MSZ

Uchwała Sejmu RP z dnia 26 kwietnia 2019 r. w sprawie ustanowienia roku 2020 Rokiem Leopolda Tyrmanda

W 2020 r. przypada 100. rocznica urodzin Leopolda Tyrmanda – wybitnego pisarza, dziennikarza i publicysty. W tym samym roku minie 35. Rocznica Jego śmierci. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, w uznaniu wielkich zasług Artysty, postanawia oddać Mu hołd.

Leopold Tyrmand, autor kultowej powieści „Zły” i bezkompromisowego „Dziennika 1954” był jednym z najbardziej oryginalnych prozaików polskich drugiej połowy XX

wieku. W najtrudniejszych czasach zachował wymagającą odwagi niezależność intelektualną. *„Nie oójdę na żadną służebność myśli, sumienia i egzystencji, nie poprawię sobie niczego w życiu za cenę tego, w co wierzę, co zdaje mi się słuszne i godne mej lojalności”* – te słowa, notowane do szuflady w czarną stalinowską noc, można uznać za życiowe credo Pisarza. Zbigniew Herbert pisał: *„Na jego postawie moralnej wzorowałem się i naprawdę nie wiem, czy przeżyłbym bez niego te czasy”*.

Pisarstwo Tyrmanda i jego postawa stanowiły wyzwanie rzucone ideologom nowego ustroju. Był on nie tylko bezlitosnym krytykiem komunizmu, lecz także arbitrem warszawskiej elegancji, znawcą i namiętnym propagatorem zakazanego w czasach stalinowskich jazzu. *„Nikt, kto skłonny jest walczyć o godność własną i chce pozostać w zgodzie z własnym sumieniem, nie zgodzi się na to, żeby nazywać dzień nocą, ciemność kulturą, zbrodnię przyzwoitością, niewolę wolnością – na mocy dekretu komunistycznych władców”* – pisał.

W połowie lat 60. zdecydował się na emigrację. Zza oceanu celnie i błyskotliwie analizował system, który zniewalał Europę Środkową i Wschodnią. W pamflecie *„Cywilizacja komunizmu”* uznał ten ustrój za najgorszą plagę, jaka spotkała ludzkość.

W epoce kontrkultury i młodzieżowego buntu Tyrmand był ważnym głosem amerykańskiego konserwatyizmu. *„Pozostawił miłośnikom wolności na całym świecie wspiane dziedzictwo”* – napisał po Jego śmierci prezydent Ronald Reagan.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, głęboko przekonany o wyjątkowym znaczeniu Jego twórczości, ustanawia rok 2020 Rokiem Leopolda Tyrmanda.

Inf. internet

Rozszerzenie Karty Polaka na wszystkie kraje świata

Nowelizacja ustawy o Karcie Polaka rozszerza katalog beneficjentów tego dokumentu na wszystkie kraje świata. Karta Polaka potwierdza przynależność do narodu polskiego. Dotychczas mogły się o nią ubiegać osoby polskiego pochodzenia, mieszkające w krajach powstałych lub odrodzonych po rozpadzie ZSRR.

Nowelizowane przepisy przewidują, że osoba ubiegająca się o Kartę Polaka musi wykazać, iż jest narodowości polskiej lub co najmniej jedno z rodziców albo dziadków bądź dwoje pradiadków było Polakami, albo przedstawić zaświadczenie organizacji polskiej lub polonijnej o aktywnej działalności na rzecz kultury i języka polskiego lub polskiej mniejszości narodowej przez co najmniej trzy ostatnie lata. Nowelizacja dopuszcza również przyznanie Karty Polaka osobie, której polskie pochodzenie zostało stwierdzone na podstawie ustawy o repatriacji pod warunkiem co najmniej podstawowej znajomości języka polskiego. Karta może być także wydana osobie polskiego pochodzenia posiadającej status bezpaństwowca.

Kartę Polaka przyznaje konsul właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy lub wojewoda wyznaczony przez rząd. Jej okres ważności wynosi 10 lat.

Rada do spraw Polaków na Wschodzie, będąca organem odwoławczym w zakresie decyzji o odmowie przyznania bądź przedłużenia ważności Karty Polaka, zostaje przekształcona w Radę do spraw Polaków na Obczyźnie.

Nowe przepisy regulują kwestie postępowania z wnioskami o przyznanie i przedłużenie ważności Karty Polaka. Przewidują obowiązkowe sprawdzenie ich przez ABW, która zbada czy wnioskodawca działał na szkodę Rzeczypospolitej Polskiej, a zwłaszcza jej niepodległości i suwerenności lub narusza prawa człowieka czy zagraża obronności,

bezpieczeństwu i porządkowi publicznemu RP. Nowelizacja dopuszcza również możliwość – niezależnie od określonego wyżej obligatoryjnego trybu – zwrócenia się przez konsula lub wojewodę do ABW lub innych organów administracji publicznej o przedstawienie informacji w tym zakresie, o ile chcą wskazać dodatkowe okoliczności w sprawie. Ustawa precyzuje, że ABW i inne organy mają 90 dni na przedstawienie tych informacji w przypadku wniosku o wydanie Karty Polaka i 30 dni – w przypadku wniosku o jej przedłużenie. Konsul lub wojewoda wydają decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania, przedłużenia lub odmowie przedłużenia ważności Karty Polaka nie później niż w terminie 30 dni od przedstawienia informacji przez właściwe organy.

Posiadacz Karty Polaka jest zwolniony z opłat konsularnych za przyjęcie wniosku i opracowanie dokumentacji w sprawie nadania obywatelstwa polskiego. Może podejmować pracę w Polsce bez obowiązku posiadania zezwolenia na pracę. Ma prawo m.in. prowadzić działalność gospodarczą na takich samych zasadach jak obywatele polscy, korzystać z opieki zdrowotnej, korzystać z ulgowych biletów w transporcie publicznym i bezpłatnego wstępu do muzeów państwowych. Posiadacze Karty Polaka osiedlający się w Polsce mogą ubiegać się o świadczenie pieniężne przeznaczone na częściowe pokrycie kosztów zagospodarowania i częściowego utrzymania.

Z inicjatywą nowelizacji ustawy o Karcie Polaka wystąpiła Rada Ministrów. W uzasadnieniu rząd podkreśla, iż doświadczenia ponad 10 lat stosowania ustawy o Karcie Polaka wskazują, że stała się ona niezwykle ważnym instrumentem, pozwalającym w sposób skuteczny udzielać Polakom zamieszkałym za granicą pomocy w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym oraz wzmacniać więzi łączące ich z matką. *„Zatemrozszerzenie podmiotowego zakresu oddziaływania ustawy o Karcie Polaka na cały świat tak, aby objąć regulacjami ustawy wszystkie osoby posiadające polskie pochodzenie oraz wszystkie środowiska polonijne”* – przekonuje wnioskodawca.

Pierwsze czytanie proponowanej nowelizacji przeprowadziła Komisja Łączności z Polakami za Granicą. Jej sprawozdanie przedstawiła Izbie poseł Anna Schmidt-Rodziejewicz (PIS). Poinformowała, że Komisja jednogłośnie rekomenduje Sejmowi uchwalenie ustawy. Proponowaną nowelizację poparły wszystkie kluby parlamentarne. W dyskusji podkreślano, że rozszerzenie zakresu obowiązywania ustawy stanowi istotny impuls, który spowoduje powrót zainteresowania polskością, nauką języka polskiego, kultywowaniem polskiej kultury i tradycji. Klub PIS złożył cztery poprawki dotyczące zmiany tytułu ustawy, terminu jej wejścia w życie i terminu wydawania decyzji o przyznaniu, przedłużeniu i odmowie przyznania i przedłużenia ważności Karty Polaka. W dyskusji poruszono m.in. kwestie przygotowania konsulatów i służb do realizacji zapisów nowelizacji.

Sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Paweł Szrot podziękował Izbie za powszechne poparcie proponowanej nowelizacji. *„To dobra regulacja. Służy osobom polskiego pochodzenia na całym świecie”* – podkreślił. Wyjaśnił, że służby są gotowe do stosowania przepisów ustawy.

W dodatkowym sprawozdaniu Komisja Łączności z Polakami za Granicą jednomyślnie zarekomendowała Sejmowi przyjęcie poprawek. Po przyjęciu poprawek Sejm uchwalił nowelizację ustawy o Karcie Polaka 410 głosami, przy braku przeciwnych i 1 wstrzymującym się od głosu. Wejdzie ona w życie po 30 dniach od ogłoszenia.

Marek Kulczyk, Kronika Sejmowa 35

Nagroda dla naszych Rodaków

2 kwietnia w Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego odbyła się promocja monografii autorstwa Heleny Krasowskiej, Magdaleny Pokrzyńskiej i Lecha A. Suchomłynowa „Świadek zanikającego dziedzictwa. Mowa polska na Bukowinie: Rumunia–Ukraina”. Uroczyste spotkanie miało wyjątkowy charakter, było bowiem połączone z wręczeniem odznaczeń dla naukowców zajmujących się polską kulturą.

Na wniosek Fundacji Slawistycznej minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Piotr Gliński przyznał Brązowe Medale Zasłużony Kulturze Gloria Artis prof. Helenie Krasowskiej (Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk) oraz prof. Lechowi A. Suchomłynowowi (Międzynarodowa Szkoła Ukrainistyki Narodowej Akademii Nauk Ukrainy). Uroczyste wręczenia medali w imieniu ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dokonał dyrektor Gabinetu Ministra Jarosław Czuba. W laudacji podkreślił zasługi odznaczonych naukowców w upowszechnianiu polskiego dziedzictwa kulturowego na arenie międzynarodowej.

Prof. Jan Malicki

Nad przebiegiem uroczystości w Studium Europy Wschodniej czuwał dyrektor Studium prof. Jan Malicki.

Promocję monografii poświęconej mowie polskiej na Bukowinie Karpackiej prowadzili prof. Kazimierz Jurczak (były konsul RP w Rumunii) oraz prof. Henryk Litwin (były ambasador i konsul RP na Ukrainie).

Gratulujemy!

Wg „Gazeta Polska Bukowiny” kwiecień 2019 r.

Tegoroczny Dzień Dziecka na Ukrainie

Dla dzieci jest to wyjątkowo ważne święto. W roku bieżącym obchodzono V Polsko-Ukraiński Dzień Dziecka, na który w dn. 6–8 czerwca przybyła Pierwsza Dama RP Agata Kornhauser-Duda. Podczas wydarzenia Pierwszej Damie towarzyszył minister Adam Kwiatkowski – sekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP, Bartosz Cichocki – ambasador RP na Ukrainie oraz Rafał Wolski – konsul generalny RP we Lwowie. Byli obecni także przedstawiciel MSZ Ukrainy we Lwowie Wiaczesław Wojnarowski i marszałek województwa podkarpackiego Władysław Ortyl.

We Lwowie w Teatrze im. Marii Zańkowieckiej Pierwszą Damę powitało około 700 dzieci pochodzenia polskiego, dzieci narodowości ukraińskiej, których ojcowie walczą na Wschodzie Ukrainy i narodowości krymskotatarskiej, mieszkające na ziemi lwowskiej. Inicjatorem i organizatorem Dnia Dziecka był Konsulat Generalny RP we Lwowie.

Małżonka Prezydenta RP Agata Kornhauser-Duda nawiązała do wydarzenia sprzed dziesięciu lat, kiedy to w 2009 r. do Lwowa przyjechała śp. Maria Kaczyńska. *„Bardzo się cieszę, że moja wizyta tutaj we Lwowie jest niejako kontynuacją tradycji spotkań, które zapoczątkowała śp. prezydentowa Maria Kaczyńska, która odwiedzając Lwów w 2007 i 2009 r. wzięła również udział w obchodach Dnia Dziecka – powiedziała.*

Składając dzieciom najserdeczniejsze życzenia podkreśliła, że właśnie dzieci są najważniejszym skarbem nie tylko dla rodziców, ale także nadzieją przyszłości. *„Nie bójcie się marzyć i miejcie odwagę te marzenia realizować. To od was zależy, jak będzie wyglądała wasza przyszłość” – zaznaczyła.*

Pani Prezydentowa podziękowała polskim nauczycielom, wychowawcom i opiekunom za wkład historyczny i pielęgnowanie tradycji polskiej na Ukrainie. Po czym wręczyła nagrody zwycięzcom konkursu plastycznego „Makuszyński dzieciom”. Zaznaczając, że jest po raz pierwszy we Lwowie, została zauroczona nie tylko bogatą kulturą i architekturą, ale też niezwykłą życzliwością, gościnnością tego urokliwego miasta.

Następnie dzieci obejrzały spektakl „*Koziołek-Matolek*” Kornela Makuszyńskiego w wykonaniu aktorów Teatru im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie. Po obejrzeniu bajki dzieci otrzymały prezenty i upominki.

W godzinach popołudniowych małżonka prezydenta RP Agata Kornhauser-Duda złożyła wieniec przy Grobie Nieznanego Żołnierza na Cmentarzu Orłąt Lwowskich oraz na grobach żołnierzy, którzy zginęli na Wschodzie Ukrainy.

Złoczów był kolejnym miastem, dokąd wraz z sekretarzem stanu Kancelarii Prezydenta RP ministrem Adamem Kwiatkowskim, konsulem generalnym RP we Lwowie Rafałem Wolskim i przedstawicielami Konsulatu przybyła Pierwsza Dama RP.

Podczas spotkania z nauczycielami i mieszkańcami miasta podziękowała za wychowanie młodego pokolenia w duchu polskości, a także poszanowaniu względem kultury ukraińskiej. Następnie w kościele pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny Agatę Kornhauser-Dudę powitał ks. Michał Hołdowicz, proboszcz parafii w Złoczowie. – Wizyta Pierwszej Damy jest dla nas ogromnym świętem, bo chyba od czasów Sobieskich nie było tutaj wizyty takiej rangi. Więc bardzo dziękujemy za pamięć o nas, Polakach mieszkających na Ziemi Złoczowskiej – powiedział ks. Michał Hołdowicz.

Na to spotkanie również bardzo czekały dzieci, przygotowując program artystyczny – chór śpiewał polskie pieśni patriotyczne, a także recytowano wiersze polskich poetów.

Po koncercie dzieci otrzymały prezenty i było też wspólne zdjęcie z panią Prezydentową. W ramach akcji „*Pomoc Polakom na Wschodzie*” Pierwsza Dama odwiedziła również polskie wielodzietne rodziny, podczas których odbyły się serdeczne, bezpośrednie rozmowy o rzeczywistych realiach życiowych.

W Centrum Kultury Polskiej i Dialogu Europejskiego w Iwano-Frankowsku pani Prezydentowa Agata Kornhauser-Duda spotkała się z przedstawicielami polskiej społeczności i młodymi liderami środowisk z Ukrainy. Forum Młodych Polaków ma na celu wdrażać do stałej współpracy młodzież pochodzenia polskiego z całą Ukrainą.

„*Jestem pod ogromnym wrażeniem Centrum, o którym dużo słyszałam, ale nie sądziłam, że jest to tak flagowa instytucja w Stanisławowie*” – podkreśliła Prezydentowa.

W finale spotkania zaprezentowano przedstawienie „*Kresy Kresów. Stanisławów jednak żyje!*”, w którym poprzez poezję, śpiew i film została odtworzona historia miasta dawnych czasów.

W ostatnim dniu pobytu na Ukrainie małżonka Prezydenta RP Agata Kornhauser-Duda spotkała się z uczniami i wychowawcami Sobotniej Szkoły Języka Polskiego przy klasztorze sióstr św. Dominika oraz zwiedziła kolegiatę pw. św. Wawrzyńca w Żółkwi.

Inf. wł

Fot. Grzegorz Jakubowski.

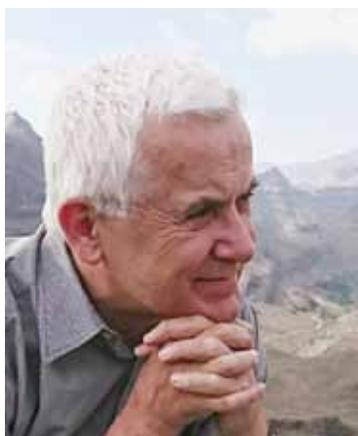
XV lat Polski w Unii Europejskiej

1 maja 2004 r. Polska wraz z Cyprzem, Czechami, Estonią, Litwą, Łotwą, Malta, ze Słowacją, Słowenią i z Węgrami wstąpiła do Unii Europejskiej.

Było to największe w historii rozszerzenie UE. Rządy państw Europy Środkowej traktowały integrację ze strukturami europejskimi jako ostateczne przełamanie istniejącego w latach 1945–1989 dwubiegunowego podziału kontynentu na konkurujące i wrogie obozy ideologiczno-polityczne.

Kryzys społeczno-ekonomiczny, który dotknął większość krajów komunistycznych w drugiej połowie lat osiemdziesiątych, doprowadził narody zamieszkujące tę część kontynentu do przekonania o konieczności współpracy i zacieśniania związków z bogatszymi państwami zachodniej Europy.

Postawa społeczeństw oraz stopniowa, coraz większa otwartość państw Unii Europejskiej na rozszerzenie, doprowadziły do rozpoczęcia procesu integracji z UE.

Prof. Józef Niżnik z Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk zauważa, że UE nie mogła się nie zmienić po tym, jak weszło do niej 10 bardzo biednych państw. – *Do tego w ciągu 15 lat zmieniła się nie tylko Unia, ale też sytuacja globalna. Jest rzeczą dość zagadkową, dlaczego zmiana sytuacji globalnej, która powinna skłaniać do głębszej integracji, spowodowała upadek choćby Konstytucji dla Europy czy tak duże problemy z Traktatem z Lizbony* – mówi.

Dodaje, że wszystko to świadczy o tym, że nastroje wśród społeczeństw UE mają coraz bardziej lokalny charakter. – *Mieszkańcy są bardziej zainteresowani swoim własnym otoczeniem. Wniosek jest więc taki, że losy Unii zależą od zmian w państwach członkowskich* – uważa prof. Józef Niżnik.

Jego zdaniem, Unia Europejska potrzebuje reformy, a także innego spojrzenia na nacjonalizm państw członkowskich. – *Powinno się to wyrażać w rozumieniu przez unijne organy specyfiki państw członkowskich. Z kolei w państwach członkowskich obrona interesów narodowych jest często wiązana z żądaniem odzyskania suwerenności. Mówimy tu o pewnej iluzji, która w dzisiejszych czasach w żadnym państwie nie jest osiągalna. Celem społeczeństw powinno być nie tyle dążenie do tradycyjnie rozumianej odrębności politycznej, co zachowanie własnej specyfiki kulturowej, która przesądza o ich tożsamości narodowej. Tutaj UE ma jeszcze wiele do zrobienia* – zauważa J. Niżnik.

Polska należy jednak do grupy państw, których obywatele najlepiej oceniają integrację. Z badania Eurobarometru wynika, że ponad 53,1 proc. polskich obywateli dobrze ocenia Unię Europejską (średnia unijna to 42,8 proc.). Lepiej jest tylko w Luksemburgu, Irlandii i Szwecji. Najgorsze nastroje w stosunku do UE notuje się z kolei w Czechach (27,9 proc. poparcia) i w Grecji (25,3 proc.).

Uroczystości 75. rocznicy bitwy pod Monte Cassino

Centralne uroczystości 75. rocznicy bitwy pod Monte Cassino rozpoczęły się 18 maja połową Mszą św. na Polskim Cmentarzu Wojennym na Monte Cassino, koncelebrowaną pod przewodnictwem bpa polowego Wojska Polskiego generała Józefa Guzdką.

W uroczystościach uczestniczyli prezydent RP Andrzej Duda wraz z pierwszą damą Agatą Kornhauser-Dudą również prezydent Włoch Sergio Mattarella.

Oprócz prezydentów Polski i Włoch obecni byli m.in.: minister Jan Józef Kasprzyk, szef Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, szef MSWiA Joachim Brudziński, szef MON Mariusz Błaszczak, szefowa MRPiPS Elżbieta Rafalska, senator PiS i córka Władysława Andersa Anna Maria Anders, szef BBN Paweł Soloch, szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego gen. Rajmund Andrzejczak, prezydenci ministrowie: Krzysztof Szczerski, Andrzej Dera, Wojciech Kolarski, posłanka PiS Małgorzata Gosiewska.

- Dajemy wielkie świadectwo miłości wobec tych, którzy oddali życie za ojczyznę i wielkiego szacunku, jakim ta ojczyzna darzy ich ofiarę i bohaterstwo

- To jest niesamowite miejsce. Ten kawałek ziemi tutaj we Włoszech tak bardzo polskiej. Ten cmentarz, na widok którego ściskają się serca, które zna każdy Polak. Te groby bohaterów tamtej bitwy, którzy szli przez ziemię włoską, chcieli iść z ziemi włoskiej do polskiej, (...) ale nie dotarli do niej. Zostali tutaj na tej ziemi, na tym cmentarzu, bo ona ich litościwie przytuliła – mówił prezydent A. Duda.

- Do tych grobów, do tych poległych przyszła dzisiaj Polska – dodał.

Andrzej Duda podziękował harcerzom za udział w uroczystości. *- Dziękuję, że dajemy tak wielkie świadectwo miłości do tych, którzy oddali życie za ojczyznę i wielkiego szacunku, jakim ta ojczyzna (...) ich darzy, ich ofiarę, ich bohaterstwo. Z całego serca wam za to dziękuję – powiedział polski prezydent.*

Podczas uroczystości odczytany został apel poległych. Prezydent wraz z weteranami złożyli też wieńce przy krzyżu Virtuti Militari.

W trakcie uroczystości została odczytana odezwa do młodych w 75. rocznicę bitwy pod Monte Cassino przygotowana przez weteranów 2. Korpusu Polskiego.

Po zakończeniu głównych uroczystości Andrzej Duda wraz z małżonką odwiedzili opactwo benedyktynów, założone przez św. Benedykta, uważanego za pierwszego patrona Europy, o które toczyły się zacięte walki w 1944 r., a następnie spotkał się z weteranami i Polonią.

Masyw Monte Cassino wraz ze znajdującym się na wzgórzu klasztorem benedyktynów był w czasie II wojny światowej kluczową niemiecką pozycją obronną na tzw. linii Gustawa, mającą uniemożliwić aliantom zdobycie Rzymu. 18 maja 1944 r. po niezwykle

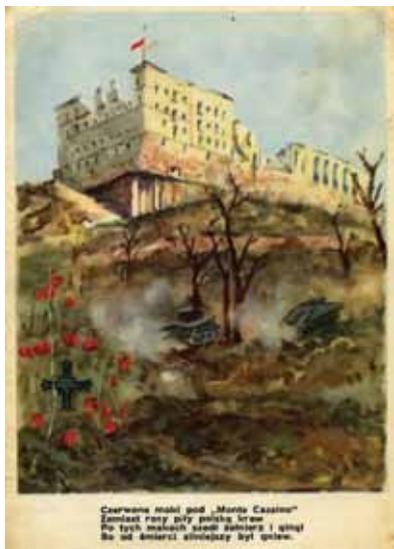

Fot. Jakub Szymczuk

zaciętych walkach zdobył je 2. Korpus Polski dowodzony przez gen. Władysława Andersa. W bitwie zginęło 923 polskich żołnierzy, 2931 zostało rannych, a 345 uznano za zaginionych.

Weterani kampanii włoskiej, a było ich trzydziestu, wraz z delegacją państwową złożyli wizytę na cmentarzu w Mignano Monte Lungo we Włoszech....

Monte Cassino

Czerwoną miał gwiazdę „Monte Cassino”
Eminent rany były polskie łowy
Po tych walkach wśród żołnierzy i gniaz
Na jej Amarsci sławczy był gwiazd.

Klasztor na Monte Cassino – jeden z kilkunastu założonych przez św. Benedykta (480–553), siedziba domu macierzystego benedyktów, opactwo i ośrodek życia religijnego w średnio-wiecznej Europie. Reguła św. Benedykta jest pierwszą regułą zakonną w Kościele Zachodnim. Patron Europy.

Przybliżyliśmy naszym Czytelnikom postać lwowianina Władysława Jagiełły ur. w 1912 r., pogodnego, odważnego człowieka, który spoczął w słonecznej Italii.

Nie był zawodowym wojskowym. Ukończył Lwowski Uniwersytet Jana Kazimierza i pisał pracę doktorską z etnografii pod kierunkiem prof. Fischera. Miał 27 lat, gdy zaczęła się wojna. Był wśród tych, którzy bronili Lwowa we wrześniu.

Co było po 22 września – wszyscy wiemy i wielu z nas pamięta. Kto mógł walczyć – ten usiłował przedostać się na Zachód do Wojska Polskiego, formującego się we Francji. Nie było to łatwe. Wielu zostało zatrzymanych w czasie przekraczania granicy. Taki też los stał się udziałem podchorążego Jagiełły, miał jednak łut szczęścia w nieszczęściu: więziony najpierw w Mikołajowie nad Morzem Czarnym, potem w Buzulu – w 1942 r. wyszedł z Armią Andersa do Persji.

W 1942 r. Samodzielna Brygada zostaje reorganizowana i przemianowana na 3 dywizję Strzelców Karpackich oraz uzupełniona przez przybyłych z ZSRR żołnierzy polskich. Nasz znajomy, Władysław Jagiełło, został zastępcą dowódcy I kompanii 3 batalionu Dywizji porucznika Niechaja. Żołnierze dawnej brygady stali się teraz kadrą instruktorską 3 Dywizji Strzelców Karpackich. Oddajmy im głos:

Pułk. Józef Sokol, dowódca 3 batalionu: *„Władysław Jagiełło przebywał w oddziale dowodzonym przeze mnie na Bliskim Wschodzie, to jest w 3 batalionie Strzelców Karpackich na terenie Libanu, Palestyny, Iraku, Egiptu, potem we Włoszech. Był to człowiek prawego charakteru, wybitnie odważny, lubiany przez kolegów. Śmiało mogę powiedzieć, że człowiek rzadko spotykany. Niestety, tacy ludzie najczęściej giną”*.

Ppor. Jan Szemraj: *„Bardzo miłym i wykształconym człowiekiem jest zastępca dowódcy naszej kompanii – ppor. Władysław Jagiełło. Wbrew swojemu monarszemu nazwisku*

jest człowiekiem aż do przesady skromnym, a jednocześnie naukowcem. Lubię z nim rozmawiać, wiele korzystam. Władek jest, krótko mówiąc erudyta. Przybył do aszego batalionu razem z uzupełnieniem. Pochodzi ze Lwowa”.

W połowie grudnia 1943 r. jednostki 3 Dywizji Strzelców Karpackich lądują we Włoszech w rejonie Tarentu. Styczeń spędzają częściowo na odpoczynku, częściowo na ćwiczeniach w nowym terenie. 3 lutego są już na pozycjach.

W marcu dowódca I kompanii por. Władysław Niechaj wyjeżdża. Dowódcą kompanii zostaje ppor. Jagiełło.

Dr. Adam Majewski: *„Dowództwo I kompanii objął ppor. Jagiełło. Był bardzo przejęty swoimi obowiązkami. Jak zwykle pedantycznie dokładny. Całą energię wkładał w to, by jego kompania była we wzorowym stanie. Nie wychodził prawie poza obręb jej zakwaterowania”.*

Na początku maja 3 batalion zajął nowe pozycje na przedpolach Monte Cassino. Wieczorem 11-go rozpoczęło się natarcie.

Zorza śmierci płonęła nad górą Świętego Benedykta przez siedem dni z rzędu. Ziemia nasiąkała krwią, noc ogniem, dzień dymem. Na klasztor spadały bomby o sile rażenia obracającej w przynę nowoczesne fortyfikacje. Średniowiecznych murów jednak nie złamały.

Adam Majewski: *„Jagiello ze swymi karabinami maszynowymi siedział przez kilka godzin na „Głowie Węża”, broniąc dostępu próbującym nacierać Niemcom, co dało czas na przegrupowanie batalionów drugiej i trzeciej brygady i wprowadzenie ich do akcji. A to zadecydowało o sukcesie. W nocy zniesiono Władka z rozszarpanym udem”.*

Tadeusz Radwański: *„17 maja został ranny ostatni dowódca plutonu Emil Samolyk, a zaraz po nim Jagiełło. Ranny dowódca nie chciał opuścić kompanii i pozostał jeszcze jakiś czas na pozycji, co stało się przyczyną późniejszych komplikacji. W kikutcie amputowanego uda rozwinęła się zgorzel gazowa”.*

18 maja na murach klasztoru wywieszono białą flagę. Pierwszym polskim żołnierzem, który wszedł na teren klasztoru, był przemysłanin ppor. Kazimierz Gurbiel. Na Górze Świętego Benedykta umilkły strzały.

W Bari w wojskowym szpitalu przez 6 miesięcy dogorywał Władek Jagiełło. Przyjechała do niego narzeczona i nie opuściła go do śmierci. Czasem odwiedzali koledzy. Miał też jeden jasny, naprawdę szczęśliwy dzień, gdy do szpitala przybył pułkownik Smoleński dekorować rannych żołnierzy. Wspomnienie pułkownika:

„Największa liczba rannych, którym przyznano odznaczenia bojowe, znajdowała się w szpitalu polowym w Bari. Aktu dekoracji dokonałem w imieniu dowódcy dywizji w dniu 13 października. Akt ten wywarł na mnie bardzo silne, dotychczas niezatarte wrażenie. Wśród odznaczonych krzyżem Virtuti Militari był ciężko ranny, borykający się ze śmiercią ppor. Jagiełło, dowódca I kompanii 3 batalionu Strzelców Karpackich. Rany były ciężkie, wdała się zgorzel, nogę kilkakrotnie amputowano.

Komendant szpitala w otoczeniu zespołu lekarzy wprowadził mnie do niewielkiej sali oficerskiej, w której oprócz Jagiełły znajdowali się jeszcze inni oficerowie z różnych oddziałów Korpusu. Wskazano mi łóżko, na którym leżał Jagiełło. Na łożu szpitalnym, wzniesiony lekko na poduszkach spoczywał cień człowieka. W jego wysuszonej i dziwnie

zmalalej twarzy widniał jedyny znak życia – wielkie, błyszczące, trawione gorączką oczy. Malowało się w nich wszystko, co może wyrazić piękno duszy człowieka i żołnierza. Oczy te patrzyły we mnie z przedziwną pogodą, z ogromną wiarą, ufnością i wiernością żołnierską.

Wśród przejmującej ciszy adiutant odczytał wyjątek z rozkazu dowódcy Korpusu o nadaniu przez Naczelnego Wodza podporucznikowi Jagielle Krzyża *Virtuti Militari* V klasy.

Komendant szpitala podał komendę „baczość”. Pod koldrami szpitalnymi wyprężyły się postacie rannych oficerów. Wydłużył się cień podporucznika Jagielly.

Wziąłem krzyż z rąk adiutanta. Stałem na „baczość”, wypowiadając formułę:

„Panie poruczniku Jagiello – w imieniu Naczelnego Wodza dekoruję Pana krzyżem *Virtuti Militari* piątej klasy”.

Przypiąłem krzyż do piersi rannego, składając na jego policzku serdeczny pocałunek. W spokojnych dotychczas oczach odznaczonego zakręciły się łzy. „Dziękuję posłusznie, panie pułkowniku – wyrzekł słabym, z wysiłkiem płynącym głosem, – jest to największa dla mnie żołnierska nagroda, jaka mnie dzisiaj spotyka. Dodaje mi sił. Wierzę, że wyzdrowię”.

Rozmawiałem z nim przez czas bardzo krótki. lekarze nalegali, by go nie męczyć. Mówił mi jeszcze o bitwie, rozpytywał o kolegów, o dowódców i serdecznie ich na pożegnanie pozdrowiał. Usiłował mnie przy tym przekonać słowami: „Ja się naprawdę poczułem lepiej, panie pułkowniku”.

„To była najbardziej wzruszająca dekoracja, jaką w swym życiu widziałem” – mówił potem komendant szpitala”.

Polska flaga na ruinach Monte Cassino

Teresa Kulikowicz-Dutkiewicz

Ojciec...

Refleksje lwoskiego dziecka wojny

Telefon zadzwonił późnym wieczorem. Jak zwykle nie rozpoznałam sygnału międzymiastowej. Znajomy z Londynu, Mieczysław Hampel zawiadomił mnie, że w Biurze Kombatantów II wojny światowej znajdują się skąpe wiadomości o ojcu i zostaną mi przekazane przy najbliższej okazji. Dane niezupełnie są zgodne z przekazanymi przeze mnie, ale być może przejścia wojenne, odniesione rany sprawiły, że ojciec nie wszystko pamiętał. Dodatkowe informacje były następujące: na początku 1948 roku przeszedł w Londynie do rezerwy, ożenił się z Polką, pracował w przemyśle, zmarł w 1982 roku.

Słuchałam tego w stanie dziwnego otepienia, nie zapamiętując imienia i nazwiska wspomnianej kobiety. Podziękowałam, prosząc o pisemną relację, bowiem wszystko docierało do świadomości jak przez mgłę. Położyłam słuchawkę. Pustka. Zupełna.

Po dwóch dniach opętała mnie natrętna, nieustająca myśl o ojcu. Nie potrafiłam się jej wyzbyc. Chodziłam nieprzytomna jak w letargu.

Zdawałam sobie sprawę, że dziś już nie odległość, granice, a Styks uniemożliwia mi spojrzenie w oczy człowiekowi, który faktycznie jest mi obcy, a mimo to najbliższy, bowiem był moim ojcem.

Podczas bezsennych nocy smutne myśli układały się w pewną chronologiczną całość dziejów mojej rodziny. Tworzyły one bezdźwięczny monolog, jakąś przedziwną litanię.

Mając dwa miesiące, nie byłam w stanie odczuć dotyku twojej dłoni czy też odróżnić tembru twojego głosu. Po kilku dniach nieobecności wpadłeś do mieszkania po niezbędne rzeczy i z pożegnalnym frazesem rzuconym swej matce, a mej Babcie: „Opiekujcie się moją sierotką”, – odszedłeś z domu. W samochodzie czekał na ciebie twój najbliższy przyjaciel i jakaś kobieta, z którymi pojechałeś w nieznaną, porzucając nas na zawsze.

O czym myślałeś wówczas, ojczec?

Najbliższe mi osoby w okresie wojny sprzedawały z domu wszystko co wartościowsze, wymieniając na żywność, abyśmy nie umarli z głodu. Szły lub jechały w teren, narażając życie. Ileż to razy dzięki Opatrzności tylko uniknęły aresztu czy wywózki.

Czy w tym okresie wspominałeś nas, ojczec?

Pamiętam Babcie mieszkanie przy ul. Wronowskich 6a. Drewniane schody, po których bałam się chodzić, ganek i oszklone drzwi wejściowe. Małeńka kuchenka służąca jednocześnie za pokój (część mieszkania odebrano), sofka, łóżko, kilka obrazków. Bujak, na którym szalałam. Na stole małeńki ołtarzyk – Matka Boska, żywe kwiatki, światełko. Babcia ruchliwa, zawsze uśmiechnięta, dobra, życzliwa. Z ganku widok na górkę. Tu minęło wasze dzieciństwo z siostrą i bratem. Po drugiej stronie ulicy Cytadela, cudowny zakątek waszych szczenięcych zabaw.

Czy nie śnił ci się nigdy, ojczec?

Mama ciągle wierzyła, że wrócisz. Niejednokrotnie spotykała się z ludźmi, którzy jakoby gdzieś ciebie widzieli i mieli jakieś wiadomości o tobie. Każda była fałszywa.

Nie dawałeś znaku życia, ojczu.

W 1948 roku poszłam do pierwszej klasy. Do tej samej szkoły, do której chodziłeś ty. W 1948 roku ślubowałaś innej kobiecie pod londyńskim niebem. Ta kobieta być może nieświadomie pozbawiła nas na zawsze możliwości odzyskania syna, męża i ojca.

Co czuleś, ślubując innej, ojczu?

W wieku 13 lat zaczęłam uprawiać tenis ziemny. Grałam dobrze, jeździłam na zawody do różnych miast Związku Radzieckiego. Tak bardzo marzyłam o wyjeździe do Polski. Żelazna kurtyna nie pozwalała. Często wyobrażałam sobie, jak po zwycięskiej grze podam dłoń rywalce i powiem, że jestem Polką ze Lwowa. Naiwne mrzonki. Pamiętałam opowieść Babci o twym zamiłowaniu do tenisa. Przez dwa tygodnie chodziłeś na hinter (wagary) i podawałeś piłki tenisistom na kortach przy ul. Pełczyńskiej, zarabiając „kieszonkowe”. W efekcie zarobiłeś publiczne lanie od Babci w obecności całej klasy. Współczułam ci, uważając rozwiązanie sprawy za zbyt drastyczne. W jakiś sposób solidaryzowałam się z tobą. Myślałam: „Tato podawał piłki, ja gram i jestem dobrą tenisistką”.

W swej naiwności myślałam, że byłbyś dumny ze mnie, ojczu.

Przez pewien czas Babcia mieszkała obok nas przy ul. Mączyńskiego 53. Maleńki domek. Przed domkiem ogromny dąb. Jednopokojowe mieszkanko z kuchnią i wszelkimi wygodami. W zimie, jeżdżąc na nartach, zjeżdżałam wprost pod dom. Szłam do Babci, grzałam zmarznięte na kość ręce (nie miałam rękawic). Dużo rozmawiałyśmy. Babcia opowiadała, że w tym domku podczas wojny przetrzymywani byli jeńcy. W nocy (jak opowiadali mieszkańcy sąsiedniego domu) dochodziły jęki, krzyki i strzały. Babcia była wciąż myślami ze swymi synami.

Często wspominała i martwiła się o wasz los, ojczu.

W szkole miałam przyjaciół, z którymi było mi dobrze. Kochałam nasze nieduże mieszkanie, które miało taki piękny piec i dzwonek w pokoju. W dawnych czasach wzywał w potrzebie pokojówkę, a teraz po prostu był. Bardzo mi się to podobało i żalowałam, że jest nieczynny i pani Oborska nie przyjdzie na zawołanie. Przed oknem sosna jak w parku i budzące nas codziennie wesołe wróble. W podwórku przybudówka z rzędem komórek, gdzie stał twój motocykl, który potem skradziono. Często oglądałam twoje zdjęcie na motocyklu i wyobrażałam sobie, jak z fasonem jeździłeś ulicami miasta.

Wierzyłam, że żyjesz i kiedyś wrócisz do nas, ojczu.

Nadszedł okres tzw. repatriacji. W rzeczywistości była to ekspatriacja z Polski do Polski. Bardzo dużo ludzi wyjeżdżało. Już w 1945 roku wyjechała ciocia Zosia (twoja bratowa), gdy wujek Jasiak poszedł do polskiego wojska. Babcia nie chciała, Mama nawet takiej myśli nie dopuszczała.

Po wojnie znajomi wyjeżdżając proponowali Mamie zająć swoje większe mieszkanie. Nie było mowy. „Jak tato wróci, to będzie szukać nas w naszym mieszkaniu” – odpowiadała Mama.

Ciągle ciebie kochała i czekała na ciebie, ojcze.

W I Programie Radia Warszawa regularnie słuchaliśmy komunikatów Polskiego Czerwonego Krzyża, dotyczących poszukiwania rodzin.

Nie szukałeś nas, ojcze.

W 1965 roku po raz pierwszy jechałyśmy z Mamą do Polski. Z nadzieją, że spotkamy kogoś z twych znajomych, którzy by coś mogli wiedzieć o tobie.

Nie natrafiłyśmy na żaden twój ślad, ojcze.

W końcowym okresie chruszczowskim trzeba było w nocy wstawać, aby zająć kolejkę i rano kupić kawałek chleba z kukurydzy i masło. Stałam w kolejkach na zmianę z Mamą. Babcia mieszkała wówczas na bocznej Zielonej. Zarabiała na życie sprzedawaniem pestek. Niewiele mogłyśmy jej pomóc. Załamała się zupełnie. Ciocia Zosia z Rzeszowa przysyłała paczki żywnościowe, trochę pomagały, ale Babcię nie cieszyły.

Otrzymywała je od niekochanej synowej. Nie od ciebie, ojcze.

Dopóki była świadoma, podkreślała, że gdybyś żył, z pewnością byś nas szukał, odnalazł i powrócił. Pogodziła się z myślą o twojej śmierci.

Wierzyła w twą miłość synowską, ojcze.

Mijały lata, powoli gasła nadzieja, że kiedyś staniesz na progu naszego mieszkania, jak to czynili ojcowie moich kolegów, wracając z więzień i zsyłek. Gdy wychodziłam za mąż, tylko Mama udzieliła mi błogosławieństwa.

W dniu wesela po raz pierwszy odczułam boleśnie brak ciebie, ojcze.

Urodziła się córka, potem syn. Rośli, kochaliśmy ich, wychowywałyśmy. Krzywdy i poniżenia, których zaznałyśmy od mego małżonka, były bolesne i trudne do zniesienia. Ubolewałam, że nie ma cię z nami.

Wyobrażałam sobie, że gdybyś był przy nas, stanąłbyś w naszej obronie, ojcze.

W tym też okresie wiele rodzin odnajdywało się. Intuicja podpowiedziała mi, że żyjesz. Tylko tyle. Wielu żołnierzy z armii Andersa założyło nowe rodziny w Wielkiej Brytanii. Niektórzy pomagali swym dawnym rodzinom. Inni bojąc się kary, która groziła za bigamię, wtapiali się w angielskie środowisko z nadzieją, że nie zostaną znaleźni przez bliskich i ich tajemnica nie zostanie odkryta.

Byłeś jednym z nich, ojcze.

Im więcej czasu mijało, tym bardziej godziłyśmy się z myślą, że cię nie ujrzymy. Mama pogodziła się ze swym wdowim losem. A ja... nigdy cię nie znałam. Poza tym

z czasem utraciłam wiarę w to, że żyjesz. Przypadek sprawił, że myśl ta powróciła. Pani Peszyńska, wasza znajoma sprzed wojny, mieszkająca obecnie we Wrocławiu, zapytała, co właściwie dzieje się z tobą. Odrzekłam, że zaginałeś, gdy miałam dwa miesiące. Ona natomiast powiedziała, że widziano cię przed bitwą pod Monte Cassino... Mamie nie mówiłam nic. Lepiej, że wierzyła w twą śmierć. Jednak wszczęłam poszukiwania przez Czerwony Krzyż.

Pragnęłam znać prawdę, ojcze.

Byłam w Londynie. Mój znajomy najwyraźniej coś ukrywał przede mną. Najprawdopodobniej nie chciał mi sprawić przykrości. Otrzymałam twoje odznaczenia wojskowe. Tam, na moment, uspokoiłam się. Pomyślałam, że moja córka, syn i wnuk kiedyś będą się szczyścić tym, że ich dziadek i pradziadek walczył pod Monte Cassino, walczył o Polskę.

Stworzyłam jednostronny mit o tobie, ojcze.

Dziś już nie jest ważne, czy kochałeś, czy też nie kochałeś Mamę. Dziś nie jest ważne, że nie dałeś znaku życia, posiadam dokumenty potwierdzające twoje uczestnictwo w walce o Polskę.

Mimo wszystko jestem dumna z ciebie, ojcze. Jest to jedyne usprawiedliwienie, które pozwala mi się pogodzić z sierocą dolą. Kocham Polskę, a ty o nią walczyłeś.

Dzieliła nas i dzieli wielka przepaść. Polacy, obywatele brytyjscy i ich potomkowie w Polsce przyjmowani są zawsze z otwartymi ramionami, z należnym szacunkiem. Na wszystkich poziomach kontaktów ich zdanie liczy się przede wszystkim. Chociaż ich dzieci i wnukowie w większości przypadków nie mówią po polsku, nikomu w Polsce to nie przeszkadza. Są wpływowi, zamożni, potrzebni Krajowi. Mają podwójne obywatelstwo.

My, zza wschodniej granicy, mimo iż zachowaliśmy język, tradycje często traktowani jesteśmy z przymrużeniem oka. Nie jesteśmy zamożni. Otrzymujemy pomoc z Kraju na naszą działalność społeczną. W wielu przypadkach narzucane są nam schematy działania. Nasze zdanie nie jest brane pod uwagę, często wprost przeciwnie – ignorowane. Nasze dzieci na Ukrainie są Polakami, w Polsce – „ruskami”.

Od kilku lat w Sejmie i Senacie toczy się dyskusja dotycząca repatriacji i Karty Polaka. Obecnie repatriacja dotyczy osób polskiego pochodzenia z azjatyckich krajów byłego Związku Radzieckiego. Jest to nagroda za poniesione krzywdy. Należy im się. Mężów stanu nie interesują motywy tych, którzy nie z własnej woli zostali pozbawieni polskiego obywatelstwa i mimo kilku repatriacji pozostali na swej ziemi. „Mogli wyjechać, a pozostali” – mówią posłowie i senatorowie. Dlatego obecnie rozważana jest propozycja przyznania Karty Polaka. Jest to „nagrada” za naszą determinację i wytrwałość trwania przy korzeniach. Tam „na górze” nikomu nie przychodzi do głowy myśl, że podobne rozwiązanie sprawy uraga godności wszystkich Polaków tu mieszkających.

Z pewnością nie o takie traktowanie współziomków walczyliście poza Polską o Polskę, prawda, ojcze?

Nie zasługujemy na macosze traktowanie nas ze strony rządu państwa, które nie przestało być naszą Ojczyzną.

Przed rokiem otrzymałam list z Czerwonego Krzyża Ukrainy. Zawiadomiono mnie, iż ojciec nie żyje (niepodana data śmierci oraz miejsce). Przekazano mi natomiast adres jego córki, która na to wyraziła zgodę. Jak się okazało, mam dwie siostry przyrodnie i brata. Starsza urodziła się w 1948 roku, brat w 1950, młodsza siostra w 1962. Nawiązaliśmy kontakt. Ojciec zmarł w 1984 r. Poznajemy charakterystyczną dla tak wielu rodzin historię naszej rodziny. Zaczynają być mi bliscy. Ich mama od trzech lat nie żyje. Moja zmarła przed siedmiu laty. Widocznie tak być musiało. Rodzeństwo przeżyło szok. O istnieniu poprzedniej rodziny ojca nie mieli pojęcia. Swą tajemnicę zabrałaś z sobą do grobu, ojcze.

Chociaż oboje rodzice byli Polakami, moje rodzeństwo nie pisze i nie mówi po polsku. Ja, niestety, nie znam angielskiego. Korespondując, korzystamy z pomocy zaprzyjaźnionych tłumaczy.

Ale to już początek innej historii, którą zawdzięczam tobie, ojcze.

Wtym roku tak pięknie kwitły fiołki. Całymi koloniami, aż fioletowo było na zboczach Cytadeli. Przypomniałam sobie, jak pewnego dnia przed kilkunastu laty syn Adam nie przyszedł po szkole na czas do domu. Gdy wrócił, spodnie były brudne na kolanach, buty w błocie. Chciałam mu sprawić lanie. Ze zdziwieniem popatrzył na mnie, zza pleców wyciągnął duży bukiet fiołków i powiedział: „Mamo, to dla ciebie nazbierałam. Chodziliśmy z chłopcami na Cytadelę”.

Jego szczerość i chęć sprawienia mi przyjemności rozbroiły mnie całkowicie.

Teraz na dawnej Pełczyńskiej, na zboczu Góry Wronowskiej, akurat naprzeciwko dawnych kortów, gdzie wagarowałaś, kwitną stokrotki i mlecze. Zielony dywan utkany w biało-żółte wzory jest przepiękny. Codziennie przejeżdżając tramwajem, spoglądam w tę stronę i łapię się na myślach – pytaniach:

Czy nigdy ojcze, tam w Londynie i poza nim, nie stawały ci przed oczyma kobierce o tak wyrazistych kolorach wiosny?! A rozłożyste kasztanowce o ciemnej zieleni z białymi świecami, kwitnące w maju, czy swym lekkim szmerem nie namawiały cię nigdy do powrotu, gdzie pozostał dom, a w nim matka, żona, córka?

Ten dziwny monolog, który prowadzę poniewczasie, a który skierowany jest do ciebie, ojcze, pragnę udostępnić szerszemu kręgowi czytelników starszego pokolenia tam, na Zachodzie. Może poruszy serca tych ojców i mężów, którzy przeżyli życie na twoje podobieństwo. Być może pomoże urzeczywistnić im swe ziemskie rozliczenia i zobowiązania względem opuszczonych kiedyś i zapomnianych przez nich najbliższych. Dziś mają już niewiele czasu. Ale jeszcze istnieje szansa.

Sądzę, że Mama wybaczyłaby ojcu wszystko. Za bardzo cię kochała. Może to absurdalne... Pozostała mu wierna do końca swojego życia.

„Dziewczyna i Generał”

Lwowski kabaret „Czwarta Rano” pod kierownictwem Sławomira Gowina na scenie Lwowskiego Teatru Lalek 18 maja zaprezentował wspaniały koncert pod tym tytułem.

Zasadniczym akcentem koncertu było wspomnienie miłości Renaty Bogdańskiej i generała Władysława Andersa, która została zapoczątkowana podczas II wojny światowej i przetrwała długie lata.

Brzmiały mało znane piosenki wojenne napisane w Azji Środkowej, Iranie, czy też we Włoszech.

Jedną z najważniejszych była jednak „Czerwone maki na Monte Cassino”, a zabrzmiała ona po raz pierwszy we Lwowie po ukraińsku. Zdajemy bowiem sobie sprawę, że w szeregach II Korpusu Polskiego pod dowództwem generała Andersa walczyli również Ukraińcy w polskich mundurach i wielu z nich spoczywa na cmentarzu pod Monte Cassino. Był to szczególnie wyraz hołdu poległym.

Podczas koncertu zabrzmiały również nutki żydowskie, bowiem Renata Bogdańska śpiewała w zespole Henryka Warsa Tea-Jazz, wykonując sporo utworów polskich kompozytorów pochodzenia żydowskiego.

Scenografia była skromna, lecz bardzo wymowna – Renata Bogdańska wpatrzona w bukiet białych bżów. To jakby wspomnienie piosenki „*Kiedy znów zakwitną białe bzy*”

w jej wykonaniu i marzenie o takiej stacji kolejowej, gdzie mogłaby kupić bilet do Lwowa, ukochanego miasta. Koncert był symbolicznym powrotem.

Koncert rozpoczął utwór Bogdana Weselowskiego, mało znanego kompozytora ukraińskiego, pochodzącego ze Stryja.

W okresie międzywojennym współtworzył ukraiński jazz i tango.

Usłyszeliśmy kilka piosenek Weselowskiego w oryginalnej wersji polskiej autorstwa Sławomira Gowina.

Nie trzeba przekonywać nikogo, jak wiele łączy i jednoczy narody naszego pogranicza.

Inf. wł.

Obchody 228. rocznicy Konstytucji 3 Maja

Lwów. Uroczystości rozpoczęły się od złożenia kwiatów przez licznie zebranych Polaków z Ukrainy i gości z Polski przy pomniku Adama Mickiewicza.

Po krótkim przemówieniu Emila Legowicza prezesa TKPZL uczestnicy obchodów wraz z orkiestrą „*Surmy Hałyczyny*” udali się do pomnika Tarasa Szewczenki. Odśpiewano hymny Ukrainy i Polski. Następnie procesja udała się do Bazyliki Metropolitarniej pwn. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, gdzie odbyła się uroczysta Msza św., którą celebrował abp. Mieczysław Mokrzycki.

Czcigodni Kapłani i Osoby Życia Konsekwowanego!
Szanowny Panie Konsulu wraz ze Współpracownikami!
Umiłowani Bracia i Siostry!

Wnaszej codzienności, pośród wielu trudności, pojawiają się znaki nadziei. Jednym z takich znaków jest dla nas Maryja. Nie dziwi zatem fakt, że w uroczystość Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski myśli i modlitwa Polaków na całym świecie biegną do Niej, zwracając uwagę całego świata, że mamy Królową, będącą wielkim znakiem nadziei dla całego naszego Narodu.

Miłości do Maryi, wierzący ludzie, nauczyliśmy się od dzieciństwa i ta miłość pozostała i trwa, a Maryja stale czuwa przy nas, jakby chciała powiedzieć słowami wiersza Marii Konopnickiej:

*„Nigdy ja ciebie, ludu, nie rzuciła.
Nigdy od ciebie nie odjęła lica.
Jam po dawnemu, moc twoja i siła, Bogurodzica!”*

Potwierdza tę rzeczywistość również wotum Polaków emigrantów, znajdujące się w Paryżu w kościele Matki Bożej Zwycięskiej, gdzie na marmurowej tablicy widnieje złote serce przebite siedmioma mieczami. W sercu tym zawarte jest to, co Polacy mieli najdroższego: grudka ziemi ojczystej, okruszynka chleba, szczypta soli wielickiej, kilka monet i krzyż walecznych. A wokół serca widnieje napis: „Bogurodzicy Dziewicy, wotum Polaków, w Jej sercu zawsze nadzieje mających.”

Piękne i wymowne wotum symbolizujące miłość do Ojczyzny, którą oddali w Jej władanie i chociaż losy rzuciły ich na obcą ziemię, to mieli poczucie, że Ona jest z nimi.

Matka Boża ma prawo do tytułu królowej, ponieważ pochodziła z dawidowego królewskiego rodu, była Matką Króla i pod krzyżem uczestniczyła w dziele Odkupienia. Tam, z woli Jezusa, została Matką-Królową Chrystusowego Królestwa.

Jakże dobitnie zabrzmiało w tej lwowskiej katedrze echo słów Jezusa: „Oto Matka twoja”, gdy 1 kwietnia 1656 roku król Jan Kazimierz powierzył Królestwo Polskie opiece Maryi, mówiąc: „Wielka Boga Człowieka Matko, Najświętsza dziewico. (...) Ciebie dziś za Patronkę moją i za Królową państw moich obieram (...) wszystkie moje ludy

Twojej osobliwej opiece i obronie polecam. (...) przyrzekam przeto (...) Tobie i Twojemu Synowi, Panu naszemu Jezusowi Chrystusowi, że po wszystkich ziemiach Królestwa mojego cześć i nabożeństwo ku Tobie rozszerzać będę”. Do Litanii Loretańskiej zostało wówczas dołączone wezwanie: „Królowo Korony Polskiej”, o czym mało kto już pamięta, że to dokonało się tutaj. Dlatego, ile razy klękam przed wizerunkiem Matki Bożej Łaskawej w katedrze we Lwowie, tyle razy świadom jestem, że klękę przed Królową mającą swe dzieci w Polsce, w wielu krajach Zachodniej Europy, w obu Amerykach, za Uralem, w dalekiej Syberii i tu w Ukrainie.

Rozległe i rozproszone jest Jej królestwo i różne są tego przyczyny. Jednych z Polski wyrzucili zaborcy, inni opuścili Ojczyznę za chlebem, a jeszcze innych odgradziła granica. Jednak mimo tak wielkiego rozproszenia jest ktoś, kto łączy rozrzuconych po świecie Polaków i tym kimś jest Ona, Matka i Królowa, do której wołają w jednym języku, uciekając się pod Jej obronę.

Umiłowani Bracia i Siostry!

Młoda dziewczyna wyznała: „Myśląc od kilku dni o dzisiejszej uroczystości, zastanawiałam się, kim dla mnie jest Matka Boża?

Pierwsza, nieco przygnębiająca myśl, która mi się nasunęła była taka, że za mało modłę się do Maryi i za mało o Niej myślę. Jakoś tak zapominam o Niej na modlitwie. Już postanowiłam nieco pogłębić moją bardzo ogólną wiedzę o Niej, o Jej Postaci i sposobie życia.

Gdy o Niej myślę teraz i gdy do Niej się modłę, (...) to zachwyca mnie przede wszystkim Jej zawierzenie i posłuszeństwo Bogu. Ona jest cała dla Boga od początku do końca. (...) Ta jej postawa zasluchania wobec Bożego głosu wzbudza we mnie ogromne pragnienie Jej naśladowania. Dlatego Maryję proszę o to, by modliła się za mnie, bym umiała zaufać i zawierzyć, bym we wszystkim szukała Boga, a nie siebie samej”.

My także prosimy o wstawiennictwo Tę, którą Apokalipsa ukazuje jako Niewiastę obleczoną w słońce, z księżycem pod stopami i wieńcem z dwunastu gwiazd. Od chrztu naród polski wziął Maryję do siebie. Jest Ona w naszych sercach, w naszej pobożności i w naszej historii, dlatego śpiewamy: „Tyś wielką chlubą naszego narodu”. Matka naszego Pana i Zbawiciela, Matka Kościoła jest naszą Matką. W 1962 r. św. Jan XXIII ogłosił Maryję Królową Polski niebieską Opiekunką naszego narodu. Jej wstawiennictwo wspiera nas w zmaganiach z szatanem, z przeciwnościami, z własną słabością. Przykład Maryi pobudza nas, byśmy szukali woli Bożej w naszym codziennym postępowaniu. Oddanie się Jej do dyspozycji jest pewną drogą do tego, aby zwycięstwo Jezusa objawiło się w nas samych, naszych rodzinach i całej Ojczyźnie.

Maryja, nasza Matka i Królowa, uczy nas służyć Bogu i przyjmować wszystkie doświadczenia, jakimi Bóg nawiedza nasz naród. Towarzyszy nam nie tylko w zwycięstwach, ale i w cierpliwym znoszeniu zmartwień. Dziś każdy z nas, świadomy macierzyńskiej opieki Maryi, może przyozdobić Jej koronę przez pokonywanie swoich wad, zawierzenie Bogu, ufne znoszenie niedogodności, służbę na rzecz potrzebujących wsparcia, zrozumienia.

Moi Kochani!

Zmienne koleje losu przechodził nasz naród, gdy spotkał i poznał Maryję. Różne burze przechodziły nad polską ziemią. Świeciły nad nią łuny pożarów, nieszczęść i wojen. Ale naród nasz nigdy nie wyparł się Matki Bożej, swej Matki, która zawsze przychodziła mu z pomocą. Podczas ostatniej wojny Polacy przeżywali Herodowe dni i noce zgotowane im przez najeźdźców z Zachodu i Wschodu. Ale i wówczas żyli nadzieją zwycięstwa, bo przyświecało im światło z Jasnej Góry, które, jak pisał Hans Frank, dla Polaków nie zagasło.

Nie zagasło też to światło po wojnie, gdy przyszło prześladowanie Kościoła. Ono paliło się zawsze tutaj, a tym światłem była i jest Ona, Śliczna Gwiazda Miasta Lwowa.

Dlatego proszę, byśmy nigdy nie zapomnieli o Niej. Byśmy kochali swoją Królową, będąc podobni do Niej w zaufaniu woli Bożej, ukochaniu Chrystusa, wzajemnej trosce o siebie i w wytrwaniu, nawet wtedy, gdy trzeba będzie wejść na Golgotę. Pod krzyżem swego Syna uczy nas, że można wytrwać w ciężkich chwilach życia, broniąc w sercach wiary, nadziei i miłości.

Pamiętajmy, Ona jest z nami jako nasza Matka, która wszystko rozumie i sercem ogarnia tych, którzy się do Niej uciekają. Amen.

Po liturgii przemówił ambasador RP na Ukrainie Bartosz Cichocki: *„Cieszę się, że możemy wspólnie w gościnnym Lwowie, my Polacy i wy Ukraińcy obchodzić te święta”*.

Arcybiskup Mieczysław Mokrzycki pobłogosławił małe organy odnowione dzięki wsparciu Narodowego Instytutu Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą *Polonika*. Odzyskały swe brzmienie po ponad stu latach.

Przed koncertem głos zabrała dyrektor Instytutu *Polonika* Dorota Janiszewska-Jakubiak: *„Ogromnie cieszę się, że po raz pierwszy Instytut Polonika może przedstawić*

się państwu właśnie w taki sposób jak dzisiaj”. Powiedziała również, że od połowy lat 90. polscy konserwatorzy prowadzą systematyczne prace w tej świątyni. Konserwacja małych organów usytuowanych na chórze w prezbiterium katedry została przeprowadzona jesienią 2018 r. Prace konserwatorskie wykonał organmistrz Bernard Termen z Wilna pod nadzorem polskiego rzeczoznawcy oraz wybitnego organisty prof. Wiktora Łyjaka. Równocześnie pod kierunkiem Pawła Sadleja zespół konserwatorów przeprowadził konserwację szafy organowej i balkonu organowego, a pracom konserwatorskim będą też poddane główne organy.

W tym dniu w Katedrze Lwowskiej pod patronatem honorowym ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP prof. dr hab. Piotra Glińskiego odbyły się dwa koncerty organowe w wykonaniu prof. Wiktora Łyjaka wraz z lwowską orkiestrą kameralną „Akademia” pod batutą prof. Igora Pyłatiuka. Zaprezentowano również płytę, na której zostały utrwalone prezentowane na żywo utwory Georga Fredricha Händla oraz Franza Josepha Haydna w wykonaniu uczestników tego projektu.

Ten niezwykle koncert odbył się, zawdzięczając opiece rządu polskiego, przede wszystkim Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Inf. wł., fot. K. Czawaga

*Unikalna pamiątka – medal „W stuletnią rocznicę Konstytucji 3 Maja”
udostępniony nam przez Jerzego Wilczyńskiego jednego z założycieli Federacji OPnU*

„Rozwiń skrzydła, orle biały – i koroną złotą świeć.
Do przeszłości Polski całej w sercach naszych miłość wnieć!”
Józef Stemler

Kowel. Podobnie jak w innych placówkach polonijnych, tak i w Szkole Polskiej w Kowlu odbyła się uroczystość z okazji Dnia Konstytucji 3 Maja, Dnia Polonii i Polaków za Granicą oraz z okazji Dnia Flagi.

Najpierw zebrani odśpiewali hymny Polski i Ukrainy. Następnie prezes TKP w Kowlu złożył wszystkim członkom Towarzystwa Kultury Polskiej w Kowlu, rodzicom, uczniom najlepsze życzenia z okazji świąt majowych.

Następnie młodszy i starsi uczniowie przedstawili program artystyczny, w którym zespół „Głosy Polesia” zaśpiewał pieśni ze swojego repertuaru, dzieci recytowały wiersze i śpiewały piosenki zawierające odniesienia do Konstytucji 3 Maja, Dnia Flagi i Dnia Polonii i Polaków za Granicą.

Program zawierał także przypomnienie najważniejszych faktów dotyczących powstania i trwania Konstytucji 3 Maja z 1791 r. i jej twórców.

Po uroczystości przy kawie, herbacie i słodyczach można było porozmawiać, snuć plany na przyszłość.

*Wiesław Pisarski,
nauczyciel języka polskiego skierowany przez ORPEG do pracy dydaktycznej w Kowlu*

Sumy. W tym roku podobnie jak w latach poprzednich w naszym Towarzystwie Kultury Polskiej w Sumach obchodzimy święto narodowe RP. Jest to wspaniała możliwość, by uzmysłowić wszystkim, jak ważną rolę i znaczenie mają dla nas słowa: Polska, Ojczyzna i Patriotyzm.

Uchwalenie w 1791 r. Konstytucji 3 Maja Rzeczypospolitej Obojga Narodów było dokumentem pierwszej konstytucji w nowożytnej Europie, a drugim po amerykańskim – na świecie.

Towarzystwo Kultury Polskiej w Sumach zorganizowało w bibliotece miejskiej im. Tarasa Szewczenki 5 maja br. uroczystości z okazji tego święta oraz Dnia Polonii i Polaków za Granicą, obchodzonego 2 maja. TKP zorganizowało wieloetapowe uroczystości. Świętowanie stało się tradycją. Jak co roku nie mogło zabraknąć wysoko postawionych gości. Swoją obecnością zaszczytili: konsul Rzeczypospolitej Polskiej w Charkowie – Jan Zdanowski oraz przedstawiciele organizacji społecznych i dziennikarze. Prowadzącymi koncertu w kawiarni „*Sumka*” były Liza Dowżuk i Olga Kozakowa. Impreza rozpoczęła się od zaśpiewania naszego „*Mazurka Dąbrowskiego*” oraz Hymnu Ukrainy.

Podczas uroczystego otwarcia koncertu odbyło się uroczyste otwarcie wystawy fotografii „*Spotkanie z Polską*” z okazji 20 rocznicy założenia TKP w Sumach oraz 100. rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości. Na wystawie fotograficznej przez członków TKP zaprezentowano 30 fotografii najpiękniejszych miejsc Polski. W wystawie wzięło udział 13 członków TKP oraz konsul generalny RP w Charkowie Janusz Jabłoński i konsul Jan Zdanowski. Konsul Jan Zdanowski powiedział: „*Poprzez propagowanie wiedzy o Polsce, ta wystawa fotografii „Spotkanie z Polską” przybliży nasz kraj Ukraincom, a przede wszystkim mieszkańcom miasta Sumy. Takie działania sprawiają, że wiedza o Polsce staje się bliska, przelamuje wszelkie bariery i przyczynia się do umacniania przyjacielskich stosunków dwóch bliskich sobie narodów*”.

Po wystąpieniu prezesa TKP w Sumach Anny Zdanowskiej i Konsula Jana Zdanowskiego rozpoczęła się pełna patriotyzmu i wzruszeń część artystyczna, przygotowana przez członków Towarzystwa, przede wszystkim tych najmłodszych. Podczas koncertu deklamowali wiersze najmłodszy uczestnicy koncertu. Wiersze „*Rękawiczka*” Adama Mickiewicza i „*Daremne żale*” Adama Asnyka, deklamowała Liza Dowżuk. Wysłuchaliśmy również wiersz „*Z głębi dziejów, z krain mrocznych*” Jana Pietrzaka w interpretacji Tamary Piekur. Gości usłyszeli świetne wykonanie na fortepianie utworu „*Nokturn mi-minor*” F. Chopina przez Allę Ponomariową. Na skrzypcach akompaniowała Katarzyna Ananczenko.

Wysłuchano muzykę do piosenki „*List do Warszawy*” w interpretacji nauczycielki muzyki Alły Ponomariowej (fortepian), Katarzyna Ananczenko, Anastazja Kulik (skrzypce), Anastazja Ananczenko (gitara). Zespół wokalny „*Dla Czego Nie*” w składzie Anna Zdanowska, Helena Zołotawina, Antonina Mandziuk, Helena Siedikowa (klawisze) zaśpiewał kilka piosenek. Podczas koncertu usłyszeliśmy fragment utworu „*Pan Tadeusz*” Adama Mickiewicza w interpretacji Aleksandra Kobiakowa.

W ramach koncertu po raz trzeci w Sumach w miejskiej bibliotece im. Tarasa Szewczenki odbyła się eliminacja konkursu „*Kocham Cię, Polsko!!!*”. Prowadzili konkurs Polina Riman i Aleksy Samochwałow. W czasie różnych etapów uczestnicy sprawdzali si, jak orientują się w historii, geografii oraz kulturze Polski. Z reguł wynikało, że udział mógł wziąć każdy obecny.

Pierwszy etap – „*Historia Polski*”. Trzeba było odpowiadać na pytania dotyczące historii Polski, m. in.: „*Kiedy została uchwalona konstytucja?*” albo „*Kto był pierwszym*”

królem elekcyjnym?”. Były pytania zarówno bardziej trudne oraz podchwytliwe – „Ile razy był żonaty Władysław Jagiello?”, oczywiście pięć punktów dostał uczestnik, który powiedział „czterokrotnie”.

Kolejny etap konkursu „Kocham Cię, Polsko!” nazywał się „Geografia Polski”. Ten uczestnik, który znał poprawną odpowiedź, powinien był podnieść rękę i za każdą poprawną odpowiedź dostawał pięć punktów. Ten etap potrzebował dobrej wiedzy geograficznej. Warto dodać, że syn konsula Jana Zdanowskiego Piotrek pokazał swoją mocną wiedzę tematu, oczywiście zarobił wysoką ilość punktów.

Łatwym był trzeci etap dla pasjonatów dzieł artystycznych i twórczych – „Kultura Polski”. Polegał konkurs na odgadnięciu nazwisk wybitnych muzyków, pisarzy. Wysoką ilość punktów uzyskali członkowie zespołu muzycznego „Dla Czego Nie”.

W kolejnym czwartym konkursie „Łamańce językowe – świetna zabawa nie tylko dla dzieci” uczestnicy musieli trochę poruszać się. Konkurs polegał na przekazywaniu po sali symbolicznego polskiego kwiatu maku pod dźwięki muzyki. W chwili, gdy muzyka kończyła się, kwiat zostawał w rękach kogoś z obecnych. Musiało się zerwać płatek, gdzie pod spodem był napisany łamaniec, mając trzy próby, należało przeczytać coś na kształt „Warszawa w żwawej wrzawie w warze wrze o Warszawie” albo „Czy tata czyta cytaty z Tacyta”.

Po obliczeniu punktów zostali ogłoszeni nagrodzeni przez konsula zwycięzcy konkursu: I miejsce – Piotr Zdanowski, II – Ała Dołgopołowa, III – Tamara Piekur.

Fakt, że Polacy bardzo lubią śpiewać piosenki. Dlatego tradycyjnie w końcu wspólnie oczywiście z udziałem rodziny pana konsula zaśpiewano słynną piosenkę „Wszyscy Polacy to jedna rodzina”. Warto zaznaczyć, iż wszyscy uczestnicy przeżyli zachwycające emocje w konkursach, które potrafiły poprawić dobry humor i rodzinne ciepło.

Po zakończeniu oficjalnej części ceremonii na gości czekał poczęstunek. Jak zawsze „sernik polski” w kawiarni literackiej „Sumka” przy ul. Sobornej 32.

Pod koniec uroczystego dnia konsul Jan Zdanowski razem z przedstawicielami Towarzystwa Kultury Polskiej złożyli kwiaty pod pomnikiem żołnierzy Wojska Polskiego, którzy zostali pochowani na cmentarzu w Sumach w 1944 r. podczas II wojny światowej.

W imieniu Towarzystwa Kultury Polskiej dziękujemy z całego serca wszystkim organizatorom i uczestnikom tegorocznych uroczystości. W sposób szczególny pragniemy wyróżnić prowadzących koncert Lizę Dowżuk i Olgę Kozakową, naszą najmłodszą uczestniczkę koncertu Janę Swierdlikową oraz wspaniałych muzyków Anastazję Ananczenko, Katarzynę Ananczenko, Anastazję Kulik, Antoninę Mandziuk, Helenę Siedikową, Annę Zdanowską, Helenę Zołotawiną, Ałę Ponomariową, Tamarę Piekur, Walentynę Rusanowską, Aleksandra Kobiakowa. Chcielibyśmy również bardzo podziękować Polinie Riman i Aleksemu Samochwałowowi za prowadzenie trzeciego konkursu „*Kocham Cię, Polsko!*”. Jesteśmy wdzięczni również Aleksandrowi Jeriemienko, Anastazji Jeriemienko, Aleksemu Taszkinowowi, Tatjanie Taszkinowej i Michałowi Garasiukowi, Włodzimierzowi Kuczyńskiemu za zaangażowanie w organizację wystawy fotograficznej „*Spotkanie z Polską*”. Wyrazamy wdzięczność również Anastazji Jeriemienko, która zaprojektowała piękne zaproszenia w dumnych biało-czerwonych barwach. Jesteśmy dumni z postawy Polaków w Sumach, którzy po raz dwudziesty świętują Dzień Konstytucji 3 Maja. W imieniu Towarzystwa Kultury Polskiej w Sumach składamy wielkie podziękowanie z całego serca wszystkim uczestnikom naszego koncertu oraz wystawy fotograficznej pt. „*Spotkanie z Polską*” w bibliotece miejskiej oraz wszystkim członkom TKP za wspólne, wspaniałe i fantastyczne świętowanie 228. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja oraz 20. rocznicę założenia TKP w Sumach. Wiwat Maj, 3 Maj!

W imieniu Towarzystwa Kultury Polskiej w sposób szczególny pragniemy serdecznie podziękować konsulowi generalnemu RP w Charkowie Januszowi Jabłońskiemu za dofinansowanie wystawy fotograficznej „*Spotkanie z Polską*”. Również bardzo chcemy podziękować Fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie za dofinansowanie naszego uroczystego koncertu.

Włodzimierz Kuczyński oraz Aleksy Samochwałow

XX lat Domu Polskiego w Żytomierzu

Zawdzięczając pracy członków Domu Polskiego w Żytomierzu na czele z Ireną Perszko oraz dofinansowaniu ze środków Senatu RP za pośrednictwem Stowarzyszenia „*Wspólnota Polska*” drugiego czerwca br. w Domu Polskim odbyły się uroczystości Jubileuszowe.

Uroczystości zainaugurowała Msza św. w katedrze św. Zofii odprawiona w intencji Polaków Żytomierszczyzny i jubileuszu placówki. Mszę św. celebrował kapelan ks. Ryszard Karapuda TChr.

Ireną Perszko w otoczeniu gości honorowych Jubileuszu

Uroczystość kontynuowano w sali żytomierskiej Filharmonii Obwodowej. Część artystyczną zapewniły znane i lubiane przez naszą publiczność zespoły – polski chór kameralny im. J. Zarębskiego pod batutą Zasłużonego dla Kultury Polskiej Jana Krasowskiego, wokalny zespół dziecięcy „*Kwity*” pod kierownictwem Larisy Bojko. Zostały wykonane utwory Fryderyka Chopina w wykonaniu pianistki Nadii Tiszkowej oraz romanse polskie za-

śpiewała Eugenia Gintowt. Wystąpił również zespół „*Białe gołąbki*” z Suseł (kierownik artystyczny Zasłużona dla Kultury Polskiej Antonina Szczyrka). Gościem specjalnym koncertu był dziecięcy zespół folklorystyczno-etnograficzny „*Aksamitki*”, który działa przy Domu Polskim w Barze (kierownik artystyczny – Zasłużona dla Kultury Polskiej Inna Miedwiediewa).

Do Żytomierza przybyli goście – prezesi i członkowie organizacji polskich z Żytomierza i obwodu żytomierskiego (Malin, Nowa Borowa, Berdyczów, Baranówka, Bykówka, Marjanówka, Romanów, Nowogród Wołyński, Susły, Lubar) oraz przedstawiciele instytucji ukraińskich, które od lat współpracują z Domem Polskim.

Gorąco powitano także Romana Wróbla, przedstawiciela Stowarzyszenia „*Wspólnota Polska*” (Warszawa), Damiana Ciarcińskiego konsula generalnego RP w Winnicy, Emilię Chmielową, prezes Federacji Organizacji Polskich na Ukrainie, Dmytra Tkaczuka wicemera Żytomierza, Marię Osidacz dyrektor Centrum Kultury Polskiej i Dialogu Europejskiego w Iwano-Frankiwsku, Małgorzatę Miedwiediewą, dyrektor Domu Polskiego w Barze.

Zaznaczyć należy konkretne zaangażowanie Emilii Chmielowej, prezes FOPnU, w wysiłek powstania Domu Polskiego w Żytomierzu jako ośrodka działalności polskich

organizacji na żytomierszczyźnie, bowiem jest to teren, gdzie mieszka bardzo dużo Polaków. Pani prezes otrzymała podziękowanie.

Podczas uroczystości dyrektor Domu Polskiego Irena Perszko wręczyła podziękowania także prezesom organizacji polskich: Wiktorii Szewczenko (Nowogród Wołyński), Walentynie Jusupowej (Żytomierz), Zygmunтови Wengłowskiemu (Żytomierz), Katarzynie Rudenko (Malin), Stanisławie Rudkowskiej (Bykówka), Ludmile Chimicz (Baranówka). Także podziękowania za współpracę wręczono dyrektorom szkół państwowych – Mikołajowi Szaniukowi (szkoła denyszowska) oraz Aleksandrowi Pyłpuczukowi (szkoła w Marianówce).

Natomiast ze swej strony goście gratulowali Irenie Perszko za pracę i piękny jubileusz, dziękowali za współpracę z wiarą, że kolejne jubileusze nastąpią.

Dyplom uznania dla dyrektor Ireny Perszko podczas swego przemówienia wręczył konsul generalny RP w Winnicy Damian Ciarciański.

List gratulacyjny z okazji XX-lecia Domu Polskiego od prezesa Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” odczytał Roman Wróbel, wręczając również Medale Brązowe Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” Janowi Krasowskiemu i Larysie Bojko. Ponadto Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” przyznało Medal Srebrny dla Domu Polskiego w Żytomierzu. Na scenę zaproszeni zostali byli dyrektorzy Domu Polskiego Kazimierz Ratuszyński i Mirosława Starowierowa, a także Emilia Chmielowa jako realizatorka inicjatywy powstania placówki.

Odczytany również został list gratulacyjny z Muzeum w Gostyniu.

Wzruszającym momentem uroczystości było podziękowanie od członków Domu Polskiego skierowane do kapelana ks. Ryszarda Karapudy TChr, który dwa lata opiekował się wiernymi katolikami Żytomierszczyzny, a teraz nastąpił czas rozstania.

Po uroczystości i koncercie odbywało się spotkanie w bardzo ciepłej atmosferze w jednej z miejskich restauracji, któremu towarzyszył występ zespołu „Polescy soliści” w składzie Natalii Trawkinej i Mikołaja Nagirniaka.

... do miasta do którego nigdy nie wrócę ...

W mieście

To strofa z wiersza Z. Herberta „*W mieście*”. A jednak wraca do Lwowa. Od kilku lat w szkole Nr 10 im. św. Marii Magdaleny wraca, spotyka się z młodzieżą, dla której jest Panem Cogito znanym i z lektur szkolnych, i z poezji, którą przygotowują na coroczny konkurs recytatorski Jego imienia.

„*Czymże się pochwalić, miasto jedyne? Zegarem bernardyńskim, kopcem Unii Lubelskiej, ślubowaniem Jano-Kazimierzowym u stóp Panienki (...) Czy może najspierwiej tym cmentarzem chłopiąt, który jest Twoją Skalką i Wawelem, biedaku, Westminsterem i Termopilami?*” – tak zwracał się do Lwowa Stanisław Wasylewski, pisarz i dziennikarz.

Włoski kompan Herberta Francesco Cataluccio był przekonany, że Herbert „*zabiera ze sobą Lwów w każdą podróż. (...) Bardzo często mówił mi o Lwowie i nieraz w swoich wędrówkach po Włoszech, stojąc przed jakimś domem (...) stwierdzał, – „taki jak we Lwowie*”.

„*Lwów wywarł szalony wpływ na mnie. Teraz dopiero to doceniam*” – mówił Herbert pod koniec dwudziestego wieku. – „*Przede wszystkim jako miasto wielonarodowościowe. Od urodzenia niemal zaszczerpiony byłem przeciw wszelkiej ksenofobii*”.

Lwów zawsze Mu towarzyszył, o czym świadczą Jego wiersze. Lwów był z Nim wszędzie, w sensie duchowym. Nie wyjeżdżał z niego nigdy:

„*Co noc stoję bosy
przed zatrzaśniętą bramą
mego miasta*”

Postać Zbigniewa Herberta przedstawiona została przez uczniów w prezentacji, która przybliżyła nam Poetę. Wędrowaliśmy uliczkami Lwowa, byliśmy w Jego rodzinnym domu, w kościele św. Antoniego, przebiegliśmy korytarzami szkolnymi. Wybuch wojny, sowiecka, a potem niemiecka okupacja zamknęła pewien etap w Jego życiu – szczęśliwe dzieciństwo. Na jednym ze zdjęć zobaczyliśmy „Ausweis” – dokument, który chronił Go przed łapankami, bo pracował jako karmiciel wszy. Wraz z najbliższymi opuszcza miasto „wież strzelistych”. A potem była wędrówka zwana życiem, które nie zawsze było łaskawe dla Niego.

Na konkursie w „*łóży sędziowskiej*” zasiedli: konsul Katarzyna Sołek, Teresa Dutkiewicz, Zbigniew Chrzanowski. Recytatorów przygotowały: Maria Iwanowa, Regina Lebeź, Wioletta Iszczuk. Wymowna scenografia na scenie. W tle zarys konturów najważniejszych miejsc rodzinnego miasta Poety.

W konkursie uczestniczyli recytatorzy z obydwu polskich szkół we Lwowie. Tym razem niestety nie było uczestników spoza Lwowa i z Polski.

Jury przyznało w młodszej kategorii I nagrodę Helenie Kurnickiej, II – Julii Wieliczko i Kamili Sosnowskiej, III – Janie Romaniuk.

W starszej grupie pierwszą nagrodę otrzymała Agata Aleksy, II – Nina Kosowan i Maks Płotycyn, III – Sołomija Majboroda i Julia Ficzuk. Romana Iszczuk natomiast została nagrodzona za własną muzyczną interpretację poezji Herberta.

Fundatorem wspaniałych cennych nagród był Jan Sabadasz, prezes Fundacji Dziedzictwo Kresowe.

Paleta recytowanych utworów była bardzo bogata. Usłyszeliśmy wiersze z rozmaitych tomików Poety przepełnione nostalgią, tęsknotą, pytaniami o sensie życia, nawiązujące do najważniejszych dziejów Polski i świata. Słowa „Lwów” nie można znaleźć w Jego wierszach, ale każdy wiedział, o jakim mieście pisał, chociaż nie wymieniał jego nazwy.

Pan Cogito myśli o powrocie do rodzinnego miasta

Gdybym tam wrócił
pewnie bym nie zastał
ani jednego cienia z domu mego
ani drzew dzieciństwa

ani krzyża z żelazną tabliczką
ławki na której szeptałem zaklęcia
kasztań i krew
ani też żadnej rzeczy która nasza jest

Maria Iwanowa

VI Ogólnoukraińskie Dyktando Języka Polskiego „Ja Piszę, Ty piszesz, My piszemy po polsku...” w Kijowie

W dniu 18 maja 2019 r. w Kijowie w dużym audytorium fizyczne Kijowskiego Państwowego Uniwersytetu Technicznego Ukrainy „*Politechnika Kijowska im. Igora Sikorskiego*” odbyło się VI Ogólnoukraińskie Dyktando Języka Polskiego „*Ja Piszę, Ty piszesz, My piszemy po polsku...*”. Dyktando jest realizowane przez Fundację „*Wolność i Demokracja*” w ramach projektu „*Biało-czerwone ABC. Program rozwoju polskiej edukacji na Ukrainie*” współfinansowanego ze środków Senatu RP w ramach zadań publicznych w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą w 2019 r. Dyktando odbyło się 18 maja w dziesięciu miastach: w Charkowie, Chmielnickim, Czerniowcach, Kijowie, Kropywnickim, Lwowie, Odessie, Równem, Winnicy i w Żytomierzu. Organizatorem dyktanda była Federacja Organizacji Polskich na Ukrainie „*Dom Polski*” w Kijowie. Takie wydarzenia kształtują tożsamość narodową osób polskiego pochodzenia, zwiększają zainteresowanie językiem i kulturą polską Ukraińców.

Przemawia Maria Siwko, dyrektor Domu Polskiego w Kijowie

W dniu pisania dyktanda uczestnicy przed wejściem do sali dokonali rejestracji, która rozpoczęła się w dniu 18 maja od godziny 10.00. W dyktandzie wzięło udział 101 uczestników, którzy zjechali się z całego obwodu kijowskiego, aby sprawdzić własną wiedzę. Wśród nich uczniowie, studenci, osoby polskiego pochodzenia oraz wszyscy miłośnicy języka polskiego.

W tym roku dyktando było poświęcone Annie Walentynowicz.

Przedsięwzięcie zaszczylił swoją obecnością Arkadiusz Kutek, I sekretarz Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Kijowie. Powitalne słowo wygłosił: Jacek Goćłowski, radca-konsul wydziału konsularnego Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Kijowie, Maria Siwko, dyrektor *Domu Polskiego*, Helena Nowak, wykładowca wydziału lingwistyki Politechniki Kijowskiej, życząc uczestnikom „*połamania pióra*”.

Dyktowany tekst został ogłoszony przez Ięę Kacę, konsul wydziału konsularnego Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Kijowie.

Ocenianie zawierało poprawność ortograficzną oraz interpunkcyjną. Więc uczestnik musiał wykazać głęboką wiedzę z gramatyki.

Nagrody zostały przyznane laureatom w dniu pisania dyktanda na podstawie decyzji Jury w składzie: Tetiana Czernysz, prof., dr. hab. filologii katedry polonistyki Instytutu Filologii Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego, przewodnicząca komisji, członkowie komisji: Nadzieja Susznicka, mgr katedry języków słowiańskich na Uniwersytecie Sławistycznym, lektorka języka polskiego przy *Domu Polskim*, Maria Czerniak, dr. nauk filologicznych Instytutu Filologii Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego, Grażyna Wieligorska, mgr filologii polskiej, lektorka języka polskiego przy Stowarzyszeniu „Rodzina” w Browarach, Helena Nowak wykładowca wydziału lingwistyki Politechniki Kijowskiej, Prezesa Stowarzyszenia „Rodzina” w Browarach, Helena Mazurkiewicz-Zacharska, mgr filologii polskiej, lektorka języka polskiego przy *Domu Polskim*, Helena Trechub-Ablakimowa, mgr, stosunki międzynarodowe, lektorka języka polskiego przy *Domu Polskim*, Helena Szymańska, mgr, filologia romano-germańska, lektorka języka polskiego przy *Domu Polskim*, Roksolana Gryszko, mgr, stosunki międzynarodowe i polityka zewnętrzna, lektorka języka polskiego przy *Domu Polskim*, Anastazja Wachowska, mgr lingwistyki stosowanej.

Zwycięzcy otrzymali nagrody: w kategorii „Dzieci i Młodzież” (dzieci i młodzież w wieku od 12 do 18): tytuł „Mistrz Języka Polskiego na Ukrainie” oraz zegarek elektroniczny otrzymała Zofia Popławska (Polskie Kulturalno-Oświatowe Stowarzyszenie „Rodzina”, Browary), tytuł „I Wicemistrz Języka Polskiego na Ukrainie” oraz Power Bank otrzymała Aleksandra Brajko (uczy się samodzielnie języka polskiego), tytuł „II Wicemistrz Języka Polskiego na Ukrainie” oraz Power Bank otrzymała Irena Kornijenko (FOPnU „Dom Polski” w Kijowie). Najmłodszym uczestnikiem dyktanda był Iwan Tokarenko (Polskie Centrum Oświatowo-Kulturalne w Białej Cerkwi).

W kategorii „Dorośli” (osoby powyżej 19 roku życia): tytuł „Mistrz Języka Polskiego na Ukrainie” oraz zegarek elektroniczny otrzymała Daryna Slipczuk (Kijowski Uniwersytet Narodowy), tytuł „I Wicemistrz Języka Polskiego na Ukrainie” oraz słuchawki otrzymała Natalia Bordiuh (Gimnazjum Słowiańskie, Kijów), tytuł „II Wicemistrz Języka Polskiego na Ukrainie” oraz słuchawki otrzymał Maksym Chidżazin (FOPnU „Dom Polski” w Kijowie). A najstarszym uczestnikiem była Halina Kandrionkina (FOPnU „Dom Polski” w Kijowie).

Pięć nagród były sprezentowane od wydziału konsularnego Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Kijowie jako wyróżnienie: dla Juria Kuwity, Aliny Drobyszewej, Natalii Sitalovej, Pawła Metelskiego, Olgi Diaczenko.

Zwycięzcy gratulujemy! Wszystkim uczestnikom dziękujemy za udział w dyktandzie!

Patronat medialny przedsięwzięcia – gazeta „Dziennik Kijowski”.

Federacja Organizacji Polskich na Ukrainie
„Dom Polski” w Kijowie

Sukces uczniów z Kowla

W VI Ogólnoukraińskim Dyktandzie z Języka Polskiego „*Ja piszę, ty piszesz, my piszemy... po polsku*” w Równem, którego organizatorem była Fundacja *Wolność i Demokracja*, wzięło udział 4 uczniów ze Szkoły Polskiej przy TKP w Kowlu: Sofia Plaszkó, Krystyna Piweń, Julia Sech i Anna Rabczuk. Trzy z nich odniosły swój życiowy sukces w konkursie ortograficznym.

W kategorii do 19 lat Mistrzem Ortografii została Sofia Plaszkó, Krystyna Piweń zdobyła tytuł II Wicemistrz Ortografii, a Julia Sech zdobyła wyróżnienie.

W konkursie wzięło udział 113 uczestników. Mieszkańcy Równego oraz goście ze Zdołbunowa, z Ostroga, z Kostopola, z Kowla i z Lubomla. Treść dyktanda mówiła o wielkiej i symbolicznej postaci „*Solidarności*” Annie Walentynowicz, która urodziła się na Rówieńszczyźnie.

Najmłodszym uczestnikiem dyktanda był dziesięcioletni Nazar Ibułajew, najstarszą – Zofia Michalewicz.

Wszyscy uczestnicy otrzymali dyplomy, a zwycięzcy bezprzewodowe słuchawki i głośniki, gry i książki w języku polskim.

Dyktando odbyło się w ramach projektu „*Biało-czerwone ABC. Program rozwoju polskiej edukacji na Ukrainie*” realizowanego przez Fundację *Wolność i Demokracja* przy wsparciu finansowym Senatu RP.

Gospodarzem tegorocznego Dyktanda był Ukraińsko – Polski Sojusz im. T. Padury. Dyktando zostało zorganizowane sprawnie i przebiegło w serdecznej atmosferze.

Wiesław Pisarski
nauczyciel języka polskiego skierowany do pracy dydaktycznej przez ORPEG do Kowla

II etap Triathlonu intelektualnego za nami

Trwa konkurs „*Triathlon intelektualny*”! 6 kwietnia 160 uczniów Łuckiego Okręgu Konsularnego zmagало się z pytaniami o Polskę i Unii Europejskiej. Tydzień później ci, którzy napisali swój test najlepiej, spotkali się 13 kwietnia w Centrum Passage Interdit w Łucku przy ulicy Nadbrzeżnej 42 na drugim etapie „*Triathlonu intelektualnego*” – konkursu zorganizowanego z okazji 15 – lecia wejścia Polski do Unii Europejskiej.

Tym razem trzeba było popisać się umiejętnościami krasomówczymi. 30 uczniów przygotowało i przedstawiło przemówienia na wybrany przez siebie jeden z siedmiu zaproponowanych tematów przez organizatorów.

W Jury zasiedli: konsul Małgorzata Kasperkiewicz, Wiktoria Homonec, kierownik Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Działalności Projektowej, Lila Bondaruk z Wołyńskiego Instytutu Edukacji Podyplomowej, Natalia Denysiuk z redakcji „*Monitora Wołyńskiego*”, Natalia Ciołyk z katedry Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Łesi Ukrainki.

Jak oceniło Jury, poziom przemówień był bardzo wysoki merytorycznie i językowo. Uczniowie przygotowali się bardzo dobrze do swoich wystąpień, poruszyli ważne aspekty przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i kwestii przystąpienia Ukrainy do UE.

Do III etapu awansowali Edyta Mandziuk ze Szkoły Sobotnio-Niedzielnej przy Parafii św. Pawła ze Zdołbunowa, Denys Demiankow, Maksym Kostium, Nazar Rudczyk, Danyło Luzanow ze Szkoły Nr 1 w Łucku, Katarzyna Wjun i Zofia – Wiktoria Kolesnyk z YKP im. Wł. Reymonta w Równem, Włodzimierz Mohun ze Szkoły – Kolegium im.

J. Slipego w Tarnopolu, Anastazja Karaczun ze Szkoły Sobotnio – Niedzielnej przy SKP im. E. Felińskiej w Łucku, Sofia Plaszo ze Szkoły Polskiej przy TKP w Kowlu.

Etap finałowy z wiedzy o Polsce i Unii Europejskiej w formule teleturnieju „*Jeden z dziesięciu*”, prowadzonego w telewizji polskiej przez Tadeusza Szuka, odbędzie się w Równem 9 czerwca.

Natomiast najlepsi uczniowie z każdego miasta wygłoszą swoje przemówienia w Dni Europy w Równem, Tarnopolu i w Łucku. Będą to: Denys Demiankow (Łuck), Włodzimierz Mohun (Tarnopol), Katarzyna Wjun (Równem).

Organizatorami konkursu są: Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Łucku i Ukraińsko – Polski Sojusz im. T. Padury w Równem. Projekt finansowany jest ze środków Konsulatu RP w Łucku. Projekt wspomagają swoją pracą także nauczyciele skierowani do pracy dydaktycznej do Łucka, Tarnopola, Kowla Piotr Kowalik, Marianna Seroka i Wiesław Pisarski.

Uczniowie wybierali do swoich przemówień następujące tematy:

1. Dlaczego warto wstąpić do Unii Europejskiej?
2. Udowodnij, że w ciągu 15 lat członkostwa w Unii Europejskiej zaszły w Polsce pozytywne zmiany.
3. Uzasadnij, że Ukraina, tak, jak Polska, powinna wejść do Unii Europejskiej.
4. Jakie pozytywne zmiany zaszłyby na Ukrainie po jej wstąpieniu do UE?
5. Uzasadnij, że Unia Europejska to „jedność w różnorodności”.
6. Dlaczego tak różnorodne kraje mogą tworzyć jedność taką, jak UE?
7. Wskaż najważniejszych ludzi, którzy przyczynili się do powstania UE.

Wiesław Pisarski,
nauczyciel języka polskiego skierowany do pracy dydaktycznej przez ORPEG do Kowla

Anna Walentynowicz

Tablicę pamiątkową, poświęconą jednej z założycielek i atywnej działaczce polskiej „Solidarności” Annie Walentynowicz, mającej ukraińskie korzenie, otwarto na budynku szkoły w miejscowości Sadowe w obw. rówieńskim. Tablica została odsłonięta 8 kwietnia br. z inicjatywy Polsko-Ukraińskiego Kulturalno-Oświatowego Centrum im. Tomasza Oskara Sosnowskiego, władz wsi Sadowe i Konsulatu Generalnego w Łucku.

Zwracając się do zebranych, wicekonsul Teresa Chruszcz, odznaczyła, że wydarzenie to zbiegło się z dziewiątą rocznicą tragicznej katastrofy pod Smoleńskiem polskiego samolotu, na pokładzie którego razem z rządową delegacją przebywała również A. Walentynowicz oraz z uczczeniem w Polsce kilku ważnych dat.

Przede wszystkim to 90. rocznica urodzin Anny Lubczyk-Walentynowicz, która „budowała i tworzyła fundamenty demokratycznej Polski, była człowiekiem sprzyjającym powrotowi Polski na drogę wolnego wyboru w kierunku Europy”. Obchodzono również 15. rocznicę przyjęcia Polski do UE i 20-lecie wstąpienia do NATO – organizacji międzynarodowych, deklarujących wartości, o które walczyła A. Walentynowicz.

8 kwietnia na dziedzińcu szkoły zebrała się liczna rodzina Walentynowiczów, mieszkańcy wsi, działacze społeczni, artyści. Wspólnie z wnukiem, Piotrem Walentynowiczem, do wioski już po raz trzeci przybyła grupa telewizji z reżyserem Jerzym Zalewskim na czele. Jak podkreślił reżyser, praca nad pełnometrażowym filmem o ukraińsko-polskim losie A. Walentynowicz powinna zostać zakończona do dnia jej urodzin – 15 sierpnia.

Uczestnicy uroczystości wspominali nielekką drogę życiową robotnicy i działaczki związków zawodowych Stoczni Gdańskiej, której zwolnienie w sierpniu 1980 r. przyczyniło się do wybuchu największego strajku i protestu przeciwko reżymowi komunistycznemu w całym kraju. Jak podkreślił proboszcz parafii katolickiej w Ostrogu ks. Witold Kowalów, Polacy początkowo nie wierzyli, że Walentynowicz miała korzenie ukraińskie.

„Babcia jest bohaterką Polski, ale jest też bohaterką Ukrainy. Myślę, że pamięć o takich bohaterach, jak moja babcia, powinna budować naszą przyszłość – bo jedynie wówczas będziemy w stanie stawić opór każdemu wrogowi i każdemu zhu” – podkreślił Piotr Walentynowicz, zwracając się do zebranych.

Wg „Kurier Galicyjski” 16–19 kwietnia 2019 Nr 7 (323)

Wieczór muzyki klasycznej

Majowy, ciepły wieczór... w przytulnej sali skupiły się osoby, których serca połączyła miłość do muzyki...

W dniu 17 maja 2019 r., w Muzeum im. M. Łysenki, odbył się koncert polskiej muzyki klasycznej, zorganizowany przez Federację Organizacji Polskich na Ukrainie „Dom Polski” w Kijowie oraz Instytut Muzyki im. Glijera w ramach obchodów 200. rocznicy urodzin Stanisława Moniuszki. Słowo wstępne wygłosiła Maria Siwko, dyrektor „Domu Polskiego” w Kijowie, witając gości, rodziców, nauczycieli i uczniów przy „Domu Polskim”. Po wstępnym słowie zapadła cisza i gmach muzeum wypełniły słynne utwory Stanisława Moniuszki, Fryderyka Chopina, Henryka Wieniawskiego i innych wybitnych polskich kompozytorów. Wykonawcy – studenci i wykładowcy Kijowskiej Muncypalnej Akademii Muzyki im. Gliera przygotowali, wykonali, oczarowali talentem i wirtuozerią wykonania pomiędzy innymi takich utworów jak: „Fontana Aretuzy z cyklu Mity”, „Gdybym miał twój dar”, „Metamorfozy”.

Uroczystość zaszczytli swoją obecnością radca wydziału konsularnego przy Ambasadzie Rzeczypospolitej w Kijowie Jacek Goćłowski oraz konsul Iga Kaca.

Romanse, mazurki, sonatiny, etiudy i ballady wypełniały salę i serca słuchaczy.

Na zakończenie koncertu brawami na stojąco i burzliwymi oklaskami dziękowali widzowie artystom za przepiękny koncert. Skończył się koncert, ale muzyka pozostanie w pamięci i będzie jeszcze długo brzmiała w naszych myślach i miłych wspomnieniach.

Roksolana Gryszko

Obchody Bożego Ciała w Sidorowie na Tarnopolszczyźnie

Sidorów – piękna wioseczka znajdująca się w granicach dzisiejszego powiatu Husiatyńskiego obwodu tarnopolskiego. Miejscowość założono w 1398 r. na pustkowiu Beresz, obok łożyska Suchodół, na prawym brzegu rzeki Zbrucz za czasów królowania Władysława Jagiełły. W 1547 r. właścicielem wioski został Jakub Potocki, protoplasta rodu Potockich. Właśnie w tym czasie rozbudowano kamienną twierdzę – zamek rodzinny magnatów Kalinowskich.

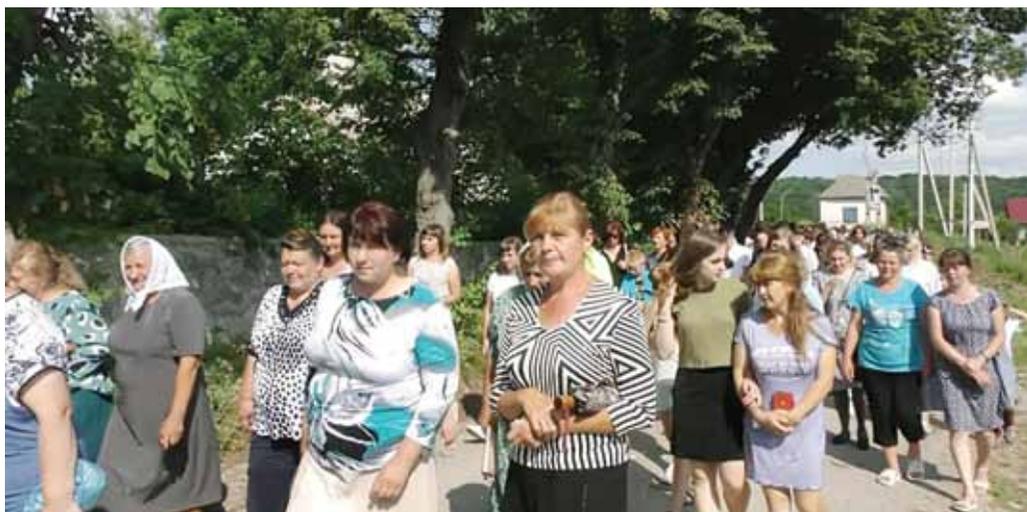
Dużo wody upłynęło w rzece Zbrucz od tych czasów. Ale do dzisiaj dzięki kasztelanowi Marcinowi Kalinowskiemu w kościele pw. Zwiastowania Najświętszej Marii Panny, który był wzniesiony w 1730 r., wierzący obrządku rzymskokatolickiego mają możliwość gromadzić się podczas obchodów świąt religijnych.

23 czerwca 2019 r. w kościele odbyła się uroczysta Msza św. ku czci Bożego Ciała. Nabożeństwo odprawili franciszkanin o. Polikarp z Husiatynia, dominikanin ks. Dimitrij z Czortkowa i ks. Eugeniusz z parafii grecko-katolickiej w Sidorowie.

Po Mszy św. w uroczystej procesji wzięło udział setki parafian ze wsi Sidorów, okolicznych wiosek oraz goście zaproszeni przez prezesa Nadzbruczańskiego Stowarzyszenia Kultury Polskiej i Języka Polskiego Jana Pejkę z Husiatynia, Czortkowa, Tarnopola również goście z Polski. Idą z pieśniami od ołtarza do ołtarza, by świadczyć wobec świata o swej wierze w Jezusa Chrystusa utajonego w Przenajświętszym Sakramencie.

Ukwieczone i ozdobione wstążkami ogrodzenia domków przy ulicach, którymi szła procesja, świadczyły o tym, że wierni byli przygotowani do uroczystości Bożego Ciała. Dziewczynki-adorantki w białych strojach sypały płatki kwiatów pod stopy księży. Było prawdziwe pogodne lato z jasnym niebem. Promienie słońca odbijały się w pozłacanej monstrancji, drzewa w przepięknych odcieniach zieleni pochylały się koronami nad kroczącymi ludźmi, udzielając im upragnionego cienia.

W uroczystości uczestniczyła delegacja Polskiego Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego obwodu tarnopolskiego razem z chórem działającym przy Stowarzyszeniu pod kierownictwem dyrygenta Natalii Izotowej. Zawdzięczając pani Natalii, podczas uroczystej Mszy św. i w procesji wykonywuwano świąteczne piosenki oraz pieśni religijne.

Po procesji przybyli duchowni serdecznie dziękowali wszystkim za zaproszenie i za udział w świętowaniu Bożego Ciała.

Na zakończenie uroczystości dzięki wsparciu finansowemu Fundacji *Wolność i Demokracja* w ramach opieki Senatu nad Polonią i Polakami za granicą wszystkie dzieci i ich rodzice dostali paczki ze słodyczami z rąk prezesa Jana Pejki, organizatora święta.

Piotr Fryz, prezes PTKOOT w Tarnopolu

Cóż wart jest żywot bez pamięci i przyjaciół...

Poznaniacy o lwowskich korzeniach trzymają się tych zasad ze szczególnym sentymentem i można rzec miłością.

W dniach 6–10 maja delegacja Poznańskiego Oddziału Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich postanowiła w uroczysty sposób świętować XXX-lecie swego Towarzystwa we Lwowie wraz z tymi, którzy we Lwowie pozostali. W pierwszym dniu obchody rozpoczęto uroczystą Mszą św. w kościele pw. św. Antoniego, którą odprawił proboszcz o. Paweł Odój w koncelebrze z o. Pawłem Tomysem. Następnie złożono wiązanki kwiatów na Cmentarzu Orłąt Lwowskich i pod pomnikiem Adama Mickiewicza.

W godzinach popołudniowych odbyło się spotkanie ze społecznością Lwowa w szkole Nr 10 im. św. Marii Magdaleny. W sali szkolnej zebrali się mieszkańcy Lwowa, prezisi organizacji polskich, dyrektor szkoły. Konsulat Generalny RP we Lwowie reprezentował attaché Mikołaj Rychlik.

„Lwów jest zakorzeniony w naszych sercach” – tymi słowami określił lwowskich poznaniaków Stanisław Łukasiewicz, prezes TMLiKPW.

Prezydium spotkania od lewej: Bożena Sokołowska, prof. Renata Zawirska-Wojtasiak, prezes TMLiKPW Stanisław Łukasiewicz i członek Towarzystwa Jacek Kołodziej

Zapytany o przyczynę tak nietradycyjnego otwarcia jubileuszu Towarzystwa. Stanisław Łukasiewicz podkreślił, że w ten sposób Zarząd chce uhonorować Lwowiaków, z którymi od lat współpracuje i których wspiera. Przedstawił również zebrany trzy zasadnicze kierunki działalności Towarzystwa:

- zadanie kultywowania i przekazywania młodym pokoleniom lwowskich tradycji i kultury kresowej, które wielu obecnych mieszkańców Poznania przywiozło po

wojnie do tego miasta z rodzinnych stron. Temu właśnie służą Dni Lwowa organizowane od 20 lat, a cieszące się popularnością nie tylko wśród poznańskich lwowiaków, ale również i gości stolicy Wielkopolski. Organizowane są tu imprezy artystyczne w wykonaniu zespołów z Kresów, bądź kultywujących tę kulturę, prelekcje naukowe, wystawy, kiermasze. Ta część organizowana jest w maju i nosi charakter bardziej rozrywkowy.

- w okolicach 17 września odbywają się imprezy poświęcone pamięci tamtych tragicznych wydarzeń, pamięci tych, którzy zginęli we Lwowie i na Kresach w czasie II wojny światowej, a po wojnie musieli opuścić rodzinne strony.
- najważniejszą stroną działalności Towarzystwa jest tradycyjna pomoc dla lwowiaków z okazji Świąt Bożego Narodzenia. Do tej akcji, której pomysłodawcą i motorem jest Stanisław Łukasiewicz, dołączani są harcerze z poznańskich szkół, młodzież oraz nieobojętni mieszkańcy tego miasta, którzy ofiarują swój wkład w organizację paczek świątecznych dla lwowiaków.

Podczas uroczystości Zarząd TMLiKPW Oddział w Poznaniu ofnaczył pamiątkowymi statuetkami Konsula Generalnego we Lwowie, Federację Organizacji Polskich na Ukrainie, Towarzystwo Kultury Polskiej Ziemi Lwowskiej, Polski Teatr Ludowy we Lwowie, szkołę Nr 10 im. św. M. Magdaleny, redakcję „*Kuriera Galicyjskiego*”. Poszczególne zasłużone osoby zostały nagrodzone okolicznościowymi dyplomami.

Prof. Renata Zawirska-Wojtasiak przedstawiła w skrócie powiązania pomiędzy Lwovem i Poznaniem.

Poznański Oddział Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich to organizacja o charakterze ściśle patriotycznym, zrzeszająca byłych mieszkańców oraz miłośników tych ziem i propagująca historię i piękno kresów południowo-wschodnich. Pierwszym prezesem oddziału TMLiKPW w 1989 r. został prof. Andrzej Aleksiewicz, po nim tę zaszczytną funkcję pełnił Tomasz Naganowski (1995–2003), następnie Bożena Łączkowska (2003–2015), a obecnie pełni ją Stanisław Łukasiewicz.

Skąd tak liczna lwowska „*diaspora*” znalazła się w Poznaniu? Po zmianach terytorialnych w wyniku ostatniej wojny, kiedy to tysiące lwowian wypędzono ze swych domów i zawieziono na ziemie odzyskane (Wrocław, Gdańsk czy Szczecin), niektórzy z nich osiedlili się wówczas w Poznaniu, włączając się w jego życie i wrastając w jego tkanekę.

Jednak okazuje się, że kontakty Lwowa z Poznaniem istniały już wcześniej.

Warto pamiętać, że poznaniacy brali czynny udział w obronie kresów przed bolszewikami w latach 1918–1920. Wiele grobów na Cmentarzu Orłąt ukrywa ciała poległych poznaniaków. W walkach tych pod Przemyślem zginęła młoda poznanianka, sanitariuszka Irena Benschówna, którą nasze towarzystwo uczciło specjalnym marszem.

Do związków obu miast nawiązuje tytuł jednej z naszych wystaw: „*Poznań–Lwów – miasta kresowe*”, która była prezentowana podczas poprzednich Dni Lwowa w Poznaniu. Przedstawiała ona postaci i wydarzenia wspólne dla tych dwóch miast. Jedną z takich postaci był Władysław Czarnecki (1895–1983) architekt znany jako „*architekt*,

który zbudował Poznań”. Czarnecki to rodowity lwowiak, absolwent Politechniki Lwowskiej, który już po I wojnie światowej został głównym architektem miasta Poznania, brał czynny udział w odbudowie miasta po II wojnie, a dziś jego imię nosi park na poznańskich Winogradach.

Takich postaci, których losy łączyły dwa miasta Poznań i Lwów, było więcej. Albowiem to właśnie profesorowie lwowscy w 1919 r. zakładali „*Wszeczną Piastowską*” czyli dzisiejszy Uniwersytet im Adama Mickiewicza, który to w obecnym roku jak cała Wielkopolska obchodzi 100-lecie. Jednym z profesorów, którzy wtedy opuścili Lwów i udali się do Poznania, był mój dziadek Zygmunt Zawirski. Nasze Towarzystwo opisało te związki w książce „*Udział Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich w życiu naukowym i kulturalnym Poznania i Wielkopolski*”, a redaktorem jej był nasz kolega Juliusz Rozmiłowski. Kolega Rozmiłowski przez szereg lat zabiegał także, aby przywrócić w Poznaniu ul. Lwowską (przed wojną tak nazywał się odcinek ul. Dolna Wilda), co w końcu osiągnięto głównie z jego własnej inicjatywy, wspartej przez nasze towarzystwo. Ulica ta mieści się jednak teraz w innym niż poprzednio miejscu (na os. Polanka).

Nasz oddział wydał także opracowanie nt. udziału poznaniaków w życiu Lwowa i kresów. Kontakty Poznania ze Lwowem trwają do dziś. Działa tu lwowski rzeźbiarz Jarosław Lebień (absolwent szkoły Nr 10 im. św. M. Magdaleny, dziś wykładowca Wydziału Artystycznego WSUS) czy Marta Markunina, była dyrektorka lwowskiej polskiej Szkoły Średniej im. Marii Magdaleny. Staraniem naszego Towarzystwa w krużgankach kościoła oo. dominikanów w Poznaniu odsłonięta została tablica poświęcona pamięci Polaków pomordowanych na Wołyniu (w zeszłym roku pod tablicą umieszczono urnę z ziemią przywiezioną przez naszych kolegów z 9 miejsc tej okrutnej rzezi. Upamiętniająca te wydarzenia tablica odsłonięta została również w kościele pw. Jana Kantego z inicjatywy naszego członka Marka Szpytko, a w podpoznańskim Czerwonaku stanął pomnik „*Orlikom kresowych stanic*” ufundowany przez Zbigniewa Maurycego Kowalskiego.

Naszymi członkami są historycy, którzy propagują piękno kresów i ich historię, a są nimi dr. Marek Rezler, prof. Marek Figura czy już niestety śp. dr. Iwo Werschler. Z osób powszechnie znanych i to nie tylko w Poznaniu naszymi członkami są lub byli m.in. znana kosmetolog Aniela Goc, wybitny matematyk prof. Jerzy Albrecht oraz niestety nieżyjąca już słynna aktorka Krystyna Feldman.

Pasjonat Lwowa, ale też Poznania, fotografik opowiedział o tym mieście, jego historii, zabytkach, dniu dzisiejszym i osiągnięciach gospodarczych. Prelekcja była bogato ilustrowana zdjęciami autorstwa prelegenta, przedstawiającymi zabytki uchwycone w sposób oryginalny, indywidualny, wspaniale ukazującymi dzisiejszą stolicę Wielkopolski.

Po części oficjalnej zebranych bawił swoimi piosenkami kabaret „*Czwarta rano*”, wykonując satyryczne piosenki przedwojennych kabaretów lwowskich, jak i opracowane specjalnie melodie współczesne. Każdy z numerów nagradzany był brawami, a niektóre utwory sala śpiewała z wykonawcami.

Odśpiewano „*Sto lat*” na cześć gości z Poznania, po czym czas mijał na przyjemnych, serdecznych rozmowach, wspomnieniach oraz planach na przyszłość w realizacji i możliwości realizacji zamiarów w kolejnych latach.

W następnym dniu na zaproszenie proboszcza ks. Aleksandra Biszko delegacja z Poznania uczestniczyła w Uroczystym Oduście w parafii św. Stanisława w Szczercu,

gdzie uroczystą Mszę św. koncelebrował w obecności księży dekanatu biskup pomocniczy Archidiecezji Lwowskiej Leon Mały. Po tych uroczystościach delegacja Towarzystwa została zaproszona na uroczysty obiad, podczas którego w luźnej serdecznej rozmowie prezes Stanisław Łukasiewicz i pozostali członkowie delegacji przedstawili ks. biskupowi i pozostałym kapelanom zakres i cele 30-letniej działalności Poznańskiego Oddziału TMLiKPW. Szczerec jest również miejscem urodzenia gen. Stanisława Maczka. W jego kościele parafialnym znajduje się tablica pamiątkowa, przy której złożono wiązanek kwiatów i zapalono znicz.

W czwartym, ostatnim dniu pobytu delegacji Poznańskiego Oddziału Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich organizowany był wyjazd do Żółkwi, gdzie pod opieką przewodnika poznawano zabytki tego miasta.

Dziękujemy poznańskim lwowianom za przybycie do nas i czekamy na kolejne spotkania i dalszą współpracę.

*Prezes FOPnU Emilia Chmielowa i wiceprezes Teresa Dutkiewicz
na ręce prezesa Stanisława Łukasiewicza wręczają dyplom i obraz dla Towarzystwa*

Inni profesorowie ze Lwowa w Poznaniu:

- Prof. Kazimierz Ajdukiewicz, ur. w Tarnopolu, logik i filozof na UJK we Lwowie 1928–1939, prof. UAM w Poznaniu 1945–1955. Był uczniem słynnego filozofa lwowskiego K. Twardowskiego;
- Prof. Andrzej Alexiewicz, ur. we Lwowie, student i asystent na UJK, prof. matematyki na UAM w Poznaniu 1945–1995, pierwszy Prezes poznańskiego oddziału TML i KPW;
- Jan Berger, nauczyciel jj. Niemieckiego w gimnazjum realnym we Lwowie, germanista na UAM w Poznaniu;
- Prof. Ludwik Jaxa Bykowski, ur. w Zagwoździu k. Stanisławowa, pedagog, zoolog, od 1921 r. prof. zoologii w Alademii Wetwrynaryjnej we Lwowie, od 1927 r. prof. Uniwersytetu Poznańskiego, w latach 1941–1943 rektor tajnego Uniwersytetu Ziemi Zachodnich;

- Prof. Jan Czekanowski, antropolog, prof. Uniwersytetu we Lwowie 1913–1941, profesor antropologii na UAM 1946–1960;
- Prof. Jan Grochmalicki, zoolog, współpracownik Benedykta Dybowskiego na UJK we Lwowie, prof. zoologii na UAM w Poznaniu;
- Prof. Antoni Jakubski, ur. we Lwowie, zoolog, od 1919–1939 prof. Uniwersytetu Poznańskiego, porucznik Legionów i II szef sztabu Obrony Lwowa w 1918 r., więzień hitlerowskich obozów koncentracyjnych, po 1945 r. w Wielkiej Brytanii;
- Prof. Bogumił Krygowski, matematyk, prof. Politechniki Lwowskiej, po wojnie w Poznaniu;
- Prof. Stanisław Loria, fizyk, prof. UJK we Lwowie 1917–1941, od 1951 r. w Poznaniu;
- Prof. Władysław Orlicz, matematyk, 1937–1939 i po 1945 r. prof. UAM w Poznaniu, 1940–1941 prof. Uniwersytetu we Lwowie;
- Prof. Stanisław Pawłowski, geograf, uczeń E. Romera, 1918–1919 wykładowca na UJK we Lwowie, 1919–1939 prof. Uniwersytetu Poznańskiego, zamordowany przez hitlerowców;
- Prof. Adam Skałkowski, ur. we Lwowie, historyk, od 1919 prof. Uniwersytetu Poznańskiego (do 1951 r.);
- Prof. Kazimierz Smulikowski, ur. we Lwowie, petrolog, mineralog, geolog, geochemik, wykładowca na Politechnice Lwowskiej, od 1930–1939 prof. Uniwersytetu Poznańskiego, po wojnie do 1952 r. ponownie w Poznaniu, od 1953 r. w Warszawie;
- Prof. Eugeniusz Piasecki, ur. we Lwowie, lekarz, teoretyk i praktyk wychowania fizycznego, założyciel LKS „Pogoń”, prezes Polskiego Związku Sportowego w Galicji, docent Uniwersytetu Lwowskiego i wykładowca w Polskim Kolegium Uniwersyteckim w Kijowie, od 1919 r. prof. Uniwersytetu Poznańskiego, przy którym utworzył Studium Wychowania Fizycznego, po Belgii i Danii trzeciego w Europie;
- Prof. Jerzy Suszko, chemik organik, od 1927–1930 prof. Politechniki Lwowskiej, od 1930 r. prof. UAM w Poznaniu;
- Prof. Józef Widajewicz, ur. w Buczaczu koło Brzeżan, historyk, od 1937 prof. Uniwersytetu Poznańskiego, po II wojnie światowej w Krakowie;
- Prof. Zygmunt Wojciechowski, ur. w Stryju, historyk państwa i prawa, od 1929 r. profesor Uniwersytetu Poznańskiego;
- Prof. Franciszek Wokroj, antropolog;
- Prof. August Zierhoffer, ur. w Wiśniowcu k. Podhajec, geograf, uczeń E. Romera, w latach 1927–1933 prof. geografii gospodarczej Akademii Handlu Zagranicznego we Lwowie, od 1933 r. prof. geografii na UJK, od 1945 r. prof. UAM w Poznaniu;
- Prof. Marian Zimmerman, ur. w Przemyślu, w okresie okupacji niemieckiej pracował w tajnym nauczaniu we Lwowie, prawnik, od 1939 r. prof. Uniwersytetu Poznańskiego.

Inf. wł.

Fot. Konstanty Czawaga

Boski Gniatkowski

Minęły lata, zmieniają się mody i chociaż zaistniał podział na muzykę młodzieżową i tą dla dojrzałszej publiczności, wystarczyła wiadomość, że 28 czerwca w Filharmonii Lwowskiej odbędzie się Międzynarodowy Festiwal piosenek Janusza Gniatkowskiego pt. „*Apassionata*”, cała sala wypełniła się po brzegi sympatykami piosenkarza.

Kolejne spotkanie z piosenkami ulubionego wykonawcy, który na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX wieku cieszył się największą popularnością i uwielbieniem miłośników pięknych, melodyjnych utworów.

Janusz Gniatkowski urodził się 6 czerwca 1928 r. we Lwowie. Dzieciństwo minęło w Stryju, Stanisławowie i w Mizuniu Starym niedaleko Doliny. Po II wojnie światowej rodzina Gniatkowskich ekspatriowana została do Katowic. Uwielbiał śpiewać. Ogromną popularność osiągnął niemal że błyskawicznie, kiedy na falach eteru popłynęła piosenka pt. „*Spokojnej nocy*” w rozgłośni w Katowicach. Nagraniem tym wzbudził ogromne zainteresowanie słuchaczy w całej Polsce, a był to rok 1954. Nagranie tej piosenki stało się punktem zwrotnym w jego życiu. Zrozumiał, że jego śpiewanie sprawia ludziom moc przyjemności i dostarcza wiele radości na każdy dzień.

Janusz Gniatkowski współpracował ze znanymi poetami i kompozytorami, z najbardziej znanymi orkiestrami. W latach 50-tych na koncertach były dziesiątki tysięcy fanów. Był największym idolem swego czasu. Był porównywany z Bingiem Crosby czy też Frankiem Sinatrą. Nazywano go „*Valentino polskiej piosenki*”, czy też „*Boski Gniatkowski*”.

Ta nadzwyczajna popularność nie była wygodną dla tamtejszej władzy. Dlatego też w pierwszej połowie lat 60-ch był usunięty z mediów, skazany na zapomnienie.

Jednak do 1991 r. intensywnie gastrołował. Koncertował w Polsce, Związku Radzieckim m.in. we Lwowie, gdzie śpiewał po polsku i ukraińsku, w Stanach Zjednoczonych, także w wielu Krajach Europy.

Zostało wydanych kilka płyt, w których zapisanych było ponad 100 piosenek. Najbardziej znane szlagiery to „*Apassionata*”, „*Indonezja*”, „*Bella Donna*”, „*Vaja con dios*”, „*Cicha woda*”, „*Siedem czerwonych róż*”.

W 1966 r. ożenił się ze śpiewaczką Krystyną Maciejewską, z którą byli nierozłączni w życiu i na scenie.

Katastrofa samochodowa w 1991 r. przerwała jego twórczą działalność. Lekarze nie dawali żadnych szans piosenkarzowi, lecz żona, opiekując się, będąc wciąż obok niego, wierzyła w cud. W 2004 r. po wieloletniej rehabilitacji po raz pierwszy wystąpił w Częstochowskiej Filharmonii.

W 2007 r. w miasteczku Poraj koło Częstochowy odbył się I Festiwal Piosenek Janusza Gniatkowskiego. Darem losu był taki artysta, który swym talentem obdarzał kilka pokoleń miłośników jego piosenek, które okazały się ponadczasowe.

Koncert we Lwowskiej Filharmonii był tego dowodem. Wysłuchano kilka piosenek zapisanych w wykonaniu J. Gniatkowskiego, także w duecie z żoną. Zarówno w języku polskim, jak i w języku ukraińskim.

Janusz Gniatkowski śpiewał i rozmawiał po ukraińsku bez żadnego akcentu. Kilkakrotnie występował na Ukrainie, przede wszystkim we Lwowie.

Pewnego razu po koncercie „*pevien pan*” podszedł do Janusza i zapytał po rosyjsku – „*Как вам наш город? Нравится?*” A Gniatkowski odpowiedział po ukraińsku: „*Це не ваш город. Це моє місто, бо я тут народився*”. I pokazał mu swój polski paszport.

Ale wracając do koncertu. Przeboje Janusza Gniatkowskiego usłyszeliśmy w pięknych wykonaniach Polaków i Ukraińców.

Anna Kanycz przetłumaczyła na język ukraiński 15 piosenek z repertuaru Janusza Gniatkowskiego. Właśnie podczas koncertu usłyszeliśmy premierowe wykonanie szlagierów Gniatkowskiego po ukraińsku.

Wśród wykonawców słyszeliśmy Darynę Burnos, kompozytorkę, która zaśpiewała po ukraińsku „*Tylko serce nie usnie*” polskiego kompozytora Bogusława Klimczuka i „*Amado mio*” amerykańskiej śpiewaczki i kompozytorki Doris Fiszer. Natalia Kuchar, solistka z kabaretu „*Czwarta rano*” wykonała ukraińską premierę pieśni „*Buenos noches, mi amor*” francuskiego kompozytora Hunerta Żyro. Iryna Dola, poetka i kompozytorka zaśpiewała piosenkę „*Zaśnij już*” z repertuaru J. Gniatkowskiego, gdzie refren również brzmiał po ukraińsku.

Wystąpili również goście z Polski. Dwunastoletnia Amelia Cierpiał z Częstochowy, wokalistka, skrzypaczka, aranżerka przyjechała do Lwowa z rodzicami. Utalentowana

Amelia Cierpiał z Orestem Cymbalą, organizatorem Festiwalu we Lwowie

dziewczynka wykonała piosenkę „Kuba wyspa jak wulkan gorąca”. Zaczarowała publiczność wykonaniem, bezpośredniością i umiejętnością zachowania się na scenie.

Inga Kucharska – osiemnastoletnia czarująca piosenkarka, odkrycie ubiegłorocznego Festiwalu J. Gniatkowskiego w Poraju, zaśpiewała dwie piękne, wzruszające piosenki z repertuaru Janusza Gniatkowskiego „Błękitny mały kwiat” oraz „Nie przyznam się”.

Obie nastolatki są wielokrotnymi laureatkami różnych ogólnopolskich konkursów.

Magdalena Łągiewka również laureatka Festiwalu w Poraju zaznaczyła, że właśnie ten festiwal przyczynił się w dużej mierze ku twórczej pracy w tym kierunku. Jest założycielką i solistką grupy „Dzika Plaża”. W jej wykonaniu usłyszeliśmy piosenki „Małenka Ewo” i „Il Mondo”.

Dwa ukraińskie szlagiery „Чусю, Мамо” i „Край, мій рідний край” z repertuaru J. Gniatkowskiego wykonał młody utalentowany Igor Szkurpita. Była jeszcze „Черемшина” w wykonaniu Amelii częściowo śpiewana po ukraińsku przy własnym akompaniamencie na skrzypcach.

Usłyszeliśmy zapisaną przed 30-tu laty piosenkę „Przyjdzie na to czas” wykonywaną przez Gniatkowskiego po ukraińsku. Niektórym piosenkom towarzyszyły tańce w wykonaniu Wiktora Sokruty i Sołomii Kudyn.

Piękna całość koncertu.

Przed dwoma laty Krystyna Maciejewska zaprosiła Oresta Cymbałę na Festiwal piosenek Janusza Gniatkowskiego z piosenką „Apassionata”. Już wówczas u O. Cymbały dojrzała myśl o zorganizowaniu podobnego festiwalu we Lwowie.

Znany śpiewak, autor wielu artystycznych projektów zrealizował swój zamysł.

Inf. wł.

„Srebrne Koło” Igora Chomy

Igor Choma – legenda ukraińskiego jazzu, twórca ukraińskiej szkoły jazzowej, autor utworów jazzowych i improwizacji, piosenek estradowych, organizator i niezmienny artystyczny kierownik zespołu „*Medicus*”.

Urodził się 29 kwietnia 1929 r. w Krakowie w rodzinie medyków – Józefa i Eugenii (z d. Rybczyńska). Po czterech latach rodzina przeniosła się do Podwoleczysk (woj. tarnopolskie), a w 1945 r. – do Lwowa.

Po ukończeniu szkoły i studiów medycznych (1953) pracował w Instytucie Epidemiologii, Mikrobiologii i Higieny jako naukowiec. W 1964 r. obronił pracę doktorską, został wykładowcą Lwowskiej Akademii Medycznej, gdzie jako docent pracował do końca życia.

W dalekich latach 50–60-tych ubiegłego stulecia Igor Choma formował ukraińską szkołę muzyki jazzowej, tworząc we Lwowie po II wojnie światowej ukraińską orkiestrę jazzową. Nieoceniona zasługa jego polega na tym, że tworzył improwizacyjny jazz na podstawie melodyki ukraińskiej w okresie, gdy władza radziecka niszczyła wszystko, co „*pachniało*” ukraińskim nacjonalizmem.

Atmosferę tych czasów przekazuje publikacja w gazecie satyrycznej „*Жало*” („*Żądło*”) z karykaturą I. Chomy i jego zespołu, gdzie znajdujemy takie słowa: „... „*чубаків*” do nowego jazzu na śmietniku szukał Choma. Znaleźli się „*dobrzy*” ludzie, którzy schowali „*muzycznego bandytę*” I. Chomę i jego jazz-band od sądu społeczeństwa. „*Nie milczą muzyczni chuligani!*...” Wówczas w obronie Igora Chomy wystąpiła inteligencja, m.in. Rostysław Bratuń i Anatolij Kos-Anatolskij i in.

Podkreślić należy poparcie i aprobatę polskiego społeczeństwa wobec zespołu I. Chomy. Zawdzięczając znajomemu Polakowi, Tadeuszowi Garlińskiemu, będącemu prezesem Koła Rodzicielskiego w polskiej szkole Nr 10 oraz akceptacji dyrektora szkoła, zespół miał możliwość występować przed licznie zgromadzoną polską i ukraińską publicznością na scenie sali gimnastycznej szkoły. Każdy koncert był gorąco przyjmowany. Uczniowie klas starszych wprost uwielbiali zarówno ten rodzaj muzyki jak i wykonawców.

Po raz pierwszy zespół reprezentował Ukrainę na Festiwalu Muzyki Jazzowej w Tartu (1960), gdzie był jedynym ukraińskim zespołem, na Międzynarodowych Festiwalach w Tallinie (1965, 1966, 1967). Uczestniczył w Festiwalach Jazzowych „*Юність*” – 1973 r. (Dniepropietrowsk), „*Jazz nad Odrą – 1973*” (Wrocław) „*Memoriał Krzysztofa Komedy 1977*” (Warszawa).

Ukazały się dwie płyty „*Medicus*” (1975, 1976). Pierwszy ukraiński muzyczny film Lwowskiej Telewizji „*Залицяльники*” był najważniejszym dla Igora Chomy, bowiem brzmiały w nim jego kompozycje w wykonaniu zespołu „*Medicus*”.

I. Choma napisał muzykę do sztuki ormiańskiego dramaturga Ż. Arutiuniana „*Chory nr 199*”, która była wystawiona w Teatrze im. M. Zańkowieckiej (1971), napisał muzykę do telespektaklu według motywów powieści J. Hałana „*Góry dymią*” (1977).

„*Medicus*” był kuźnią talentów. Igor Choma stale opiekował się młodymi utalentowanymi ludźmi. Wielu znanych śpiewaków, muzyków i ludzi sztuki zawdzięczają mu swą karierę, m.in. Myrosław Skoryk, Bohdan Stupka, Rostysław Bratuń. Ostatni koncert orkiestry „*Medicus*” pod kierownictwem Igora Chomy odbył się w Operze Lwowskiej (1981).

Choroba ostatecznie przerwała jego naukową i artystyczną działalność. Zmarł 14 października 1984 r.

W sali koncertowej im. S. Ludkiewicza (Lwowska Narodowa Filharmonia) 1 maja br. odbyła się niezwykła uroczystość 90-lecia legendy ukraińskiego jazzu pt. „*Srebrne koło Igora Chomy*”. W programie obecni usłyszeli najpiękniejsze instrumentalne utwory jazzowe i estradowe I. Chomy. Mieli okazję zobaczyć wystawę fotograficzną „*Igor Choma i zespół „Medicus*” oraz kupić płytę zbiórki piosek i audiodysk „*Igor Choma – Ukraiński Jazz*”.

Na Sali nie było wolnych miejsc – przeważająca publiczność „*dojrzałego wieku*”, która w swym czasie uczęszczała na koncerty kompozytora i jego zespołu. Była obecna również małżonka I. Chomy. Wspaniały, sentymentalny koncert – niektóre utwory przyjmowane były ze łzami w oczach. Odżywały wspomnienia spotkań z muzyką I. Chomy. Wykonawcami utworów Igora Chomy wykonywał zespół „*ShocKolaD*”, „*Lviv Retro Band*” oraz soliści. Autor tego projektu Orest Cymbała zadbał, aby w tak piękny sposób została przekazana pamięć o niezwykle utalentowanym artyście oraz wspaniałym, skromnym Człowieku.

Wg Oresta Cymbały

Barbara Szumska – lwowianka z urodzenia, krakowianka z wyboru

Urodziła się we Lwowie 23 marca 1939 r., zmarła 12 czerwca 2019 r. w Krakowie. Trudno jest pisać o kimś takim, jak Basia. Nie wiem, czy potrafię oddać jakim była człowiekiem.

Przede wszystkim – dobrym. Wierna w przyjaźni, odpowiedzialna, obowiązkowa, staranna, pracowita. Kochająca rodzinę i przyjaciół. Zawsze można było się do niej zwrócić po radę lub pomoc.

Po drodze była szkoła średnia w Bytomiu i matura, a potem studia na Politechnice Wrocławskiej. Zawsze uważała, że nie powinna być zostać inżynierem elektronikiem, bo tak naprawdę interesowali ją ludzie i nauki o społeczeństwie. W późniejszej pracy zawodowej przeważały jednak nauki techniczne. Była kilka lat profesorem w Technikum Łączności w Krakowie, później były to Zakłady Mechaniki i Elektroniki Polon w Krakowie, potem Uczelniane Centrum Informatyki Akademii Górniczo-Hutniczej.

Działała społecznie w wielu gremiach – również w PTTK. Nie brylowała w towarzystwach, nie pchała się do pierwszych szeregów; tak jakby chciała przemknąć niezauważona, ale na szczęście ten unik jej się nie udawał. Była lubiana i szanowana; dowody uznania w postaci dyplomów, podziękowań, listów pochwalnych otrzymywała często. Ludzie, z którymi się stykała ją po prostu bardzo cenili.

W latach osiemdziesiątych w czasie stanu wojennego w Polsce działała w podziemiu solidarnościowym. Była bardzo zaangażowana w tę pracę i dlatego, po upadku komunizmu z radością „kibicowała” nowemu otwarciu w dziejach Polski. Doświadczenia ostatnich czterech lat w naszym kraju, bardzo ją bolały. Tę degradację Polski odbierała bardzo osobiście. Niestety, nie doczekała przywrócenia demokracji i zmiany, która pozwalałaby patrzeć z optymizmem w przyszłość.

Była fantastycznym kierowcą. Najpierw na motocyklu; jak wspominała przemierzała trasę Wrocław–Kraków, gdzie mieszkali rodzice, a później już za kółkiem trabanta czy „malucha”, czuła się znakomicie. Prowadziła samochód dopóki choroba jej nie zmoęła.

Kochała muzykę, góry i podróże. A jeśli o podróżach mowa, to warto wspomnieć, że słynnym „maluchem” przejechała Kaukaz i była za kołem podbiegunowym! Zwiedzała przede wszystkim Europę – z ulubioną Danią, Finlandią, kraje Beneluksu, Hiszpanię, Francję, Włochy, Portugalię. Była w Gruzji i Kazachstanie. Jak trzeba było, to wykorzystując swoje techniczne umiejętności, potrafiła naprawić aparat zapłonowy w małym fiacie i dojechać ponad 300 km do najbliższego warsztatu. Potrafiła tak spakować walizkę na dłuższy pobyt, że nawet komunistyczny celnik nie odważył się jej przewracać do góry nogami mówiąc „jest tak pięknie spakowana, że nie będę w niej grzebał”! Walizka musiała zrobić na nim piorunujące wrażenie...

Od blisko 30 lat aktywnie działała w Towarzystwie Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich. Była w redakcji poczytnego kwartalnika Cracovia Leopoldis, a ponadto zajmowała się jego dystrybucją. Była inicjatorką powstania strony internetowej kwartalnika pilnując, żeby wszystko co należy na niej się znajdowało.

Jeździła przez wiele lat z pomocą humanitarną na Kresy, również do Lwowa, niosąc pomoc mieszkającym tam Polakom.

Nieuleczalna choroba pokonała ją w błyskawicznym tempie. Prochy Basi złożone zostały w grobie rodzinnym na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Strata jest ogromna, ale pozostają piękne wspomnienia, dobre, czułe myśli i obrazy pod powiekami.

Katarzyna Brykowicz, 7.07.2019

Jeden z pierwszych wyjazdów do Polski – lata 90-te. Były dla nas takie ważne, odkrywcze, za każdym poznawaliśmy naszą Ojczyznę.

Jedziemy do granicy, tu spotykają nas gospodarze – krakowianie. Jedna z nich wysoka, siwa, opalona, z życzliwym uśmiechem – Barbara Szumska. Od razu przesiadamy do innego autokaru i Basia (bo tylko tak będziemy się już zawsze do Niej zwracać) rzeczowo kwateruje nasz „*Baj*”, który przybył na Dni Lwowa na zaproszenie TMLu.

Radzi się z nami gdzie, kogo umieścić, aby młodzież była zadowolona. To było pierwsze spotkanie. Gospodarze czekali. Po krótkim powitaniu w ciągu kilku minut dzieci zostały „*porwane*” do gościnnych krakowskich rodzin.

Tak się zaczęła nasza znajomość i wieloletnia przyjaźń.

Starła się zawsze umilić nam „*życie*” przy każdym spotkaniu, zrobić prezent praktyczny (bo taką była), który do dziś wiąże się z Nią.

Mieszkając w Krakowie, kochała rodzinne miasto Lwów, przyjeżdżała i wędrując ulicami swego dzieciństwa, była szczęśliwa. Organizowała pomoc tym, którzy ją potrzebowali. Kiedy w szkole Nr 10 zobaczyła, że nie ma firanek, przesłała paczkę z firankami i zasłonami. Dowiedziawszy się, że nie ma podręczników z literatury polskiej (początek lat 80-tych), zawdzięczając staraniom wielu osób, zabezpieczyła odpowiednie podręczniki do szkoły. Wysyłała gazety, które we Lwowie nie można było zapnumerować. Kolportowała „*Cracovia Leopoldis*”, byśmy wiedzieli, co dzieje się w Krakowie.

Ostatnio miałyśmy tylko kontakt telefoniczny (pamiętała o urodzinach każdej z nas – składała życzenia). Marzyła o kolejnym przybyciu do Lwowa. Niestety. Lwów obecnie ogląda z Nieba, pozostając w naszej pamięci oraz lwowian, którzy zawdzięczają Jej wiele radosnych przeżyć opartych na działalności na rzecz rodzinnego miasta i tych, którzy w nim pozostali.

Maria Iwanowa

Fot. Grzegorz Jakubowski

Fot. Grzegorz Jakubowski

Pani Prezydentowa wśród dzieci w ich Dniu we Lwowie

